

Revistă premiată cu medalia și diploma „Pamfil Șeicaru” pentru literatură 2008 și „Premiul de excelență” al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România 2011-2012

Climamate

178

Director fondator: Ion Iancu Vale

Director editor:

Anul 18

prof.dr. Gheorghe-Valerică Cimpoa

decembrie 2024

literare

Revistă literară și de cultură românească

Fondată: mai 2007

**Cu ocazia Sărbătorilor de Iarnă și a Anului Nou vă urăm:
„La Mulți Ani cu Sănătate și Prosperitate”**

Redacția

CUPRINS

Vasile Alexandri/ Pasteluri...3
Al.Florin Țene/ Cele două valențe ale eroilor...4
Mihai Batog Bujeniță/ Enigme în viața poetului...5
Nicolae Dima/ Amintiri din camera 354...9
Ion Dulugeac/ Nepoata lui Fănuș...10
Gruiu Cojocar/ Învățământul urban și cel rural...12
Daniel Juverdeanu/ Poezii...13
Nadia Urian/ Poezii...14
Cristache Gheorghiu/ De la bar la rom...15
Elena Oprea/ Poezii...16
Gheorghe Chindriș/ Arc peste Atlantic...17
Emil Proscan/ Mântuire...19
Benone Ion Păсарin/ Poezii...21
Veronica Balaj/ Cronică-Silvia C.Negru...22
Mircea Dorin Istrate/ Poezii...24
Ionuț Țene/ Domnii Țărilor Române-Ctitorii...25
Nistoroiu C. Gheorghe/ Eroine și martire valahe...28
Cornelia Turlea Chifu/ Cronică-Anișoara Laura Mustețiu...31
Ștefan Lucian Mureșanu/ Conceptul de autoritate...34
Gheorghe Valerică Cimpoca/ Universul din noi...35
Lucia Locusteanu/ Cronică-Cornelia Florescu...36
Nicolae Grigorie Lăcrița/ Soarta poporului...37
Ion Iancu Vale/ Din Onirice...38
Florea Turiac/Poezii...39

**Cu ocazia
Sărbătorilor de
Iarnă și a Anului
Nou revista Climate
Literare, urează
tuturor
colaboratorilor și
cititorilor săi
Sărbători fericite cu
sănătate, bucurii și
împliniri.
La Mulți Ani!**

INFO CLIMATE

Toate scuzele pentru eroarea din coperta 1. a revistei Climate Nr.177

Redactor șef, Ion Iancu Vale

CONTURI PENTRU DEPUNERI DESCHISE LA BANCA TRANSILVANIA TÂRGOVIȘTE

RO54 BTRL 01601201U02393XX - pentru depuneri în LEI - RO 04 BTRL EURCRT00U0239301 - PENTRU DEPUNERI ÎN EURO (SWIFT: BTRLR022) - USD: RO44BTRLUSD CRT00U0239301

Redacții asociate - România:

Bacău, Bistrița, Brașov, Cluj-Napoca, București, dev, Focșani, Iași, Suceava, Turnu-Severin, Hunedoara, Mangalia, Olănești, Dragnea, Ploiești.

Alte țări: Anglia, Australia, Belgia, Canada, Danemarca, Elveția, Franța, Germania, Gibraltar, Israel, Italia, Macedonia, Portugalia, Republica Moldova, Serbia, Spania, SUA, Ucraina.

Redactor șef: *Ion Iancu Vale*

Redactor șef-adjunct: *prof.dr. Gheorghe Valerică Cimpoca*

Colegiul redacțional: *Florea Turiac, George Piteș, Vasile Didoacă Dojana, Ion Teodor Palade, Sebastian Drăgan, Carmen Georgeta Popescu, Elena Oprea*

Fondatori:

*Ion Iancu Vale
Mircea Cotârță
Sebastian Drăgan*

Colaboratori principali: Mihai Antonescu, Nicolae Bălașa, Elena Buică, Roni Căciularu, Luca Cipolla, George Coandă, Florian Copcea, Melania Cuc, Emilia Dănescu, Mircea Drăgănescu, George Filip, Dan Gîju, Dimitrie Grama, Dragoș Niculescu, Djamal Mahmud, Menuț Maximilian, Gavril Moisa, Octavian Mihalcea, Monica Mureșan, Ștefan Lucian Mureșanu, Florin Vărlan Neamțu, George Petrovai, Vavila Popovici, Georgeta Resteman, Puiu Răducanu, George Roca, Viorel Roman, Dorel Schor, Claudia Serea, Gabriela Căluțiu Sonnenberg, Al. Florin Țene, Baki Ymeri, Virginia Mateiaș, Gheorghe Neagu, Mihai Merticaru, Ioana Stuparu.

Răspunderea deontologică a materialelor publicate aparține exclusiv semnatarilor

Revistă editată de Societatea Culturală și Prietenie „LA NOI ACASĂ” Târgoviște ISSN 1843-035X

Revista apare în colaborare cu Societatea Scriitorilor Târgovișteni

Tehnoredactare: Mariana Briceag; Secretariat: Reta Sofronie Iancu; Administrare site: Dorin Let

**VASILE
ALECSANDRI**
1821-1890

PASTELURI

Bradul

*Sus pe culme bradu verde
Sub zăpada albicioasă
Pintre negură se perde
Ca o fantasmă geroasă,*

*Și privește cu-ntristare
Cum se primblă prin răstoace
Iarna pe un urs călare,
Iarna cu șapte cojoace.*

*El se scutură și zice:
„În zădar, tu, vrăjitoare,
Aduci vișorul pe-aice,
Aduci zile fără soare.*

*În zădar îngheți pământul,
Ucizi florile și stupii
Și trimiți moartea cu vântul
Și trimiți foamea cu lupii.*

*În zădar a ta suflare
Apa-n râuri o încheagă,
Șterge urma pe cărare
Și de mine țurțuri leagă.*

*În zădar aduci cu tine
Corbul negru și prădalnic,
Și din codrii cu jivine
Faci să iasă urlet jalnic.*

*În zădar, urgie crudă,
Lungești noaptea-ntunecoasă
Și, răsând de-a lumii trudă,
Scurtezi ziua luminoasă.*

*În zădar îmi pui povară
De zăpadă și de gheață.
Fie iarnă, fie vară,
Eu păstrez a mea verdeață!”*

Miezul iernii

*În păduri trăsnesc stejarii! E un ger
amar, cumplit!
Stelele par înghețate, cerul pare oțelit,
Iar zăpada cristalină pe câmpii
strălucitoare
Pare-un lan de diamanturi ce
scârțâie sub picioare.*

*Fumuri albe se ridică în văzduhul
scânteios
Ca înaltele coloane unui templu
maiestos,
Și pe ele se așează bolta cerului
senină,
Unde luna își aprinde farul tainic de
lumină.*

*O! tablou măreț, fantastic!... Mii de
stele argintii
În nemărginitul templu ard ca
vecinice făclii.
Munții sunt a lui altare, codrii –
organe sonoare
Unde crivățul pătrunde, scotând
note-ngrozitoare.*

*Totul e în neclintire, fără viață, fără
glas;
Nici un zbor în atmosferă, pe zăpadă
– nici un pas;
Dar ce văd?... în raza lunii o
fantasmă se arată...
E un lup ce se alungă după prada-i
spăimântată!*

Sfârșitul iernii

*S-a dus zăpada albă de pe întinsul
țării,
S-au dus zilele Babei și nopțile
vegherii.
Câmpia scoate aburi; pe umedul
pământ
Se-ntind cărări uscate de-al
primăverii vânt.*

*Lumina e mai caldă și-n inimă
pătrunde;
Prin râpi adânci zăpada de soare se
ascunde.
Pâraiele umflate curg iute șopotind,
Și mugurii pe creangă se văd
îmbobocind.*

*O, Doamne! iată-un flutur ce prin
văzduh se pierde!
În câmpul veșted iată un fir de iarbă
verde
Pe care-ncet se urcă un galben
gândăcel,
Și sub a lui povară îl pleacă-ncetinel.*

*Un fir de iarbă verde, o rază-
ncălzitoare,
Un gândăcel, un flutur, un clopoțel
în floare,
După o iarnă lungă ș-un dor
nemărginit,
Aprind un soare dulce în sufletul
uimit!*

Sania

*Așezat la gura sobei noaptea pe
când viscolește
Privesc focul, scump tovarăș, care
vesel pâlpâiește.
Și prin flacăra albastră vreascurilor
de aluni
Văd trecând în zbor fantastic a
poveștilor minuni.*

*Iată-o pasăre măiastră prinsă-n
luptă c-un balaur;
Iată cerbi cu stele-n frunte care trec
pe punți de aur;
Iată cai ce fug ca gândul; iată zmei
înaripați
Care-ascund în mari palaturi
mândre fete de-mpărați.*

*Iată pajuri năzdrăvane care vin din
neagra lume,
Aducând pe lumea albă feți-frumoși
cu falnic nume;
Iată-n lacul cel de lapte toate zânele
din rai...
Nu departe stă Pepelea, tupilat în
ilori de mai.*

*Dar pe mine ce m-atrage, dar pe
mine ce mă-ncântă
E Ileana Cosânzeana!... în cosită
floarea-i cântă.
Până-n ziuă stau pe gânduri și la ea
privesc uimit,
Că-mi aduce viu aminte de-o
minune ce-am iubit!*

CELE DOUĂ VALENȚE ALE EROILOR

- eseu -

Al. Florin Țene

Despre eroi s-au scris multe pagini. Însă despre cele două valențe ale lor, s-a spus mai puțin. În acest context cele două valențe sunt: eroism pentru partea în numele și idealului pentru care luptă, și criminal în accepțiunea adversarului.

Se cunoaște faptul că esența istoriei, spunea Gertrude Himmelfarb, constă în consemnarea marilor evenimente ale vieții publice și a influenței lor asupra oamenilor de rând, dar și, adaug eu, eroul din tabăra adversă este perceput criminal pentru cealaltă parte. Tot în acest context mai există o zicală românească care spune că *nimeni nu este profet în satul lui*. Toate aceste idei converg spre ceea ce spunea Ducele de Conde, contemporan al Regelui Louis XIV că: *Nici un om nu este un erou în ochii valetului său, fapt ce l-a făcut pe Hegel să-i amplifice sensul: Nici un om nu este un erou în ochii valetului său, nu deoarece primul nu este un erou, ci deoarece celălalt este valet.*

Hegel în *Fenomenologia minții* subliniază faptul că eroii sunt *indivizii universal-istorici*, considerându-i ca fiind instrumente decisive ale evoluției istorice. Din păcate, trebuie să aduc o mică rectificare la ce scria Hegel, eroii sunt instrumente decisive în evoluția *părții* și sunt percepuți de adversari ca instrumente involutive. Decebal, eroul nostru legendar, a fost pentru romani un dușman care, printre altele, a fost o frână în *civilizarea barbarilor din Dacia*.

Eroilor, pe care îi proslăvim și unii au ajuns chiar sfinți în Calendarul ortodox, nu putem să le acordăm imunitate în privința capacității de comportament imoral. Unii dintre ei au călcat în picioare „multe flori inocente”, cum scria Hegel, au zdrobit multe lucruri în drumul lor, pentru ași ajunge țelul. Să nu uităm grozăviile făcute de Ștefan cel Mare, care alături de luptele sale antiotomane (Vaslui, Podul Înalt, Valea Albă, Războieni, etc), a tăiat capete nevinovate după un *judet* superficial și

hotărâri luate la mânie. Pentru noi domnitorul Moldovei anilor 1470 este un erou național, dar pentru ungurii care stăpâneau cetatea Chilia cucerită de Ștefan la 23-25 ianuarie 1465 este un criminal care a tăiat multe capete. La fel a fost socotit și de locuitorii orașului Baia care, în urma focului pus de Ștefan și oastea sa, au pierit în foc odată cu casele lor. Există un proverb românesc: *Scopul scuză mijloacele*. Scopul lui Ștefan cel Mare era independența Moldovei și suzeranitatea ei.

În aceeași situație a fost Vlad Țepeș, dar și Avram Iancu care, deși, stăruia pentru împăcarea dintre revoluționarii români și cei maghiari a luptat, totuși împotriva trupelor revoluționare maghiare. Dacă pentru românii din Transilvania el a fost un luptător revoluționar democrat, pentru nobilii maghiari și, chiar printre revoluționarii maghiari, a fost considerat un trădător și chiar criminal. Lenin, Stalin, Ana Pauker, Dej, Luca, Chișinevski, Ceaușescu și majoritatea liderilor comuniști au fost criminali în adevăratul sens al cuvântului, dar în timpul vieții au fost considerați eroi, datorită politicii de inversare a valorilor.

Despre eroi Hegel spunea că ei sunt vulnerabili la năpastele care se abat asupra lor. Ei mor în tinerețe, ca Alexandru, ca Avram Iancu, sau sunt uciși, ca Cezar, ca Tudor Vladimirescu, ca Lăpușneanu, Codreanu, etc.

Se pare că acest tip de erou, *individual universal-istoric*, aparține trecutului. Ei apar, în condițiile statului modern și al Uniunii Europene, în condiții necivilizate. Aceștia sunt considerați teroriști. Situația aceasta o întâlnim în Anglia, în Palestina, dar și în Spania. Luptătorii basci sunt eroi pentru o parte din populația Țării Bascilor, dar criminali pentru restul Europei unite și civilizate. Aceștia sunt antieroi care posedă un oarecare atribut vag care ține de eroism. Ei sunt, cel puțin, individualități *anonime* apărute din masa de *oameni obișnuiți*. Astăzi, termenul de *om obișnuit* poate fi un termen contestabil-termenii corecți în sens strict politic sunt *poporul de rând și masele anonime*. Se observă, în contextual europeanizării și al fenomenului globalizării, că acești oameni de rând, anonimi amenință să disloce nu numai indivizi universali ca Napoleon, să zicem, ci toate *figurile elitiste*, termen care în conotația sa actuală, include regi, președinți, aristocrați, cât și lideri ai clasei muncitoare-toți cei care se desprind de masele anonime pur și simplu datorită faptului că **nu** sunt anonimi, că posedă identități pregnante, care pot fi lesne recunoscute ca aparținând numai fiecăruia dintre ei. Se observă că nu numai figurile

→ Continuare în pag. 7

ENIGME ÎN VIAȚA POETULUI

Mihai BATOG BUJENIȚĂ

Incredibila fascinație care a însoțit permanent personalitatea de excepție a Marelui Poet a făcut ca în prezent să avem informații scrise de o mare valoare referitoare la toate etapele vieții sale. S-a aflat, precum un actor care interpretează cu mare succes rolul principal, întotdeauna, în „luminile rampei”. Prietenii din copilărie, colegii de școală sau cei alături de care a muncit, prietenii literari, oamenii împreună cu care a visat despre transformările prin care trebuia să treacă țara, iubite sau admiratoare, oameni simpli sau capete încoronate, toți au considerat întâlnirea cu Eminescu un eveniment care merita a fi translat spre neuitare prin consemnare scrisă. Nu au lipsit detractorii, spiritele meschine care maculează tot ce ating, din păcate printre aceștia aflându-se și unii contemporani, ipochimeni care, asemenea anticului Herostrat, incendiază una din minunile lumii, sperând la o fărâșă de ridicolă nemurire.

Într-adevăr mulțimea informațiilor primite de la cei care l-au cunoscut direct în diferite etape ale existenței sale conduce la ideea că, viața sa ar fi, aparent, asemănătoare unei cărți deschise la oricare dintre pagini, prin urmare absolut accesibilă în întregul său. Doar că o privire mai atentă poate descoperi că unele file ale acestei ipotetice cărți par lipite între ele, ascunzând astfel, în mod aproape incredibil, un secret, o mică taină sau un mister de care chiar merită se ne apropiem.

Personal fac acest lucru datorită în primul rând faptului că pentru mine istoria literară autohtonă se împarte în două mari capitole: înainte de El și după, apoi având speranța că unii dintre prezumtivi cititori, ceva mai informați decât mine, mă vor ajuta să-mi lămuresc neclaritățile. Așadar, voi proceda etapizat urmărind unele evenimente pe cursul timpului în care s-au desfășurat.

1. PĂRINȚII

În primăvara anului 1840 Gheorghe Eminovici se căsătorește cu Raluca (numele la naștere Raresa) lurașcu primind din partea socrului o zestre consemnată în acte ca: **Bani în numărătoare înaintea cununiei 1.500. de galbeni, iar bani în numărătoare în ziua cununiei la 29 iunie anul 1840, rest 1.500 de galbeni. Adică în bani 3.000 de galbeni și zestre în haine și obiecte.** O zestre apreciabilă, o

adevărată avere în acele timpuri, cea care îi permite tânărului Eminovici să cumpere o moșie (jumătate din moșia Ipotești) unde își va construi și o casă, una din acelea de referință în perspectiva timpului, iar mai apoi și titlul de căminar (un titlu nobiliar ce ar putea fi comparat cu acela de baronet deși în realitate nu se pot face asemenea apropieri) în anul 1841, de la vodă Mihail Grigore Sturza.

Gheorghe Eminovici provenea dintr-o familie de oameni liberi, unii dintre ei având chiar o stare materială decentă, cu o posibilă filiație dintr-un străbun bănățean pe nume Iminovici și se născuse în anul 1812, făcuse ceva școală, vreo trei ani, lucru de admirat în anii aceia, a fost în slujba boierului Cârstea din Costâna, apoi „scriitoras” (mic funcționar fără anvergură) al baronului (titlu oferit de Habsburgii!) Jean Mustață, ulterior lefegiu al boierului Alexandru Balș, un moldovean care îi obține și titlul de sluger (inițial mai marele peste măcelari, cel care aproviziona curtea cu carne și lumânări, iar mai apoi, simplu boiernaș fără funcțiune) pentru bunele sale servicii. Precum vedem este un om pe care îl putem considera cult pentru acele vremuri, muncitor, fără îndoială inteligent și cu dorință de a promova în societate. Nu știm cum a cunoscut-o pe viitoarea sa soție, Raluca, deoarece diferența de rang social tinde să excludă o apropiere, fie ea și conjuncturală.

Născută în 1816 Raluca este cea de-a treia fiică a stolnicului (dregător care purta grija mesei domnești, fiind șeful bucătarilor, al pescarilor și al grădinarilor) Vasile lurașcu. Boieri de viță acești lurașcu, care deși nu fac parte din marea boierime, dintre cei cu blazon precum Sturza, Calimachi sau Roznovanu pot fi considerați boieri pământeni, dintre cei cu rădăcini adânci în istoria Moldovei, unul dintre primii fiind vornicul Dumitru Ștefan (cca 1624) dar și Stratul lurașcu mare logofăt în timpul domniei lui Dumitrașcu Vodă în anul 1685.

Crescută și educată în spiritul fiicelor de boieri din acea vreme Raluca se va dovedi o soție exemplară și o mamă adorată de copiii ei pentru blândețea, delicatețea, cucernicia și simțul datoriei familiale.

Extrema ei discreție referitoare la viața socială denotă acea educație în spirit tradițional acela în care femeia este „Domina”, stăpâna casei și cel dintâi model pentru copii săi. Paradigma femeii angajate social, militant pentru vreo idee sau schimbare, era departe de a fi funcțională în societatea înaltă a Moldovei din acel secol.

Toate bune și frumoase, dar ne putem întreba care este enigma în acest caz, cel al unei căsnicii solide tradiționale, binecuvântată cu copii, având și bună stare materială? Pentru aceasta va trebui să renunțăm la modul nostru de gândire cel care, aflat sub influența filmelor, ne face să credem că în secolul al XIX-lea, în Moldova încă feudală din punct de vedere spiritual, era lejer de efectuat o căsătorie între un om simplu și fiica unor boieri de viță. Cutumele sociale ale vremii închideau pur și simplu căile de acces ale unei persoane dintr-un anumit segment social către un altul considerat superior, mai ales atunci când cel care încerca acest lucru era un bărbat aspirant la mâna unei fete din nobilime. În sens invers erau exemple mai multe însă toate conțineau doze uriașe de risc social.

Nu se constată că Raluca ar fi avut vreo pasiune ne la locul ei, nici că vreo suferință fizică ar fi determinat familia să facă rabat de la propriile interese ori cutume. Nici nu poate fi vorba de vreo romantică răpire sau sfidare a normelor sociale, iar viața exemplară a soției Eminovici nu pare a susține un temperament mai aprins cu atât mai mult cu cât în timpurile acelea orice gen de asemenea abateri de la norme era soluționat ferm deoarece nici drepturile femeilor nu se inventaseră pe aceste meleaguri, însă funcționa pedepsirea aspră a vreunei nelegiuiri, fie aceasta și o relație amoroasă, în afara celei binecuvântate de părinți și biserică. Ne convinge faptul că această uimitoare unire s-a făcut în condițiile cele mai riguroase chiar dota pe care socrul o dăruiește mirilor, acea mică avere despre care am vorbit. Rămâne prin urmare neclar modul în care cei doi s-au cunoscut, dar și cauzele pentru care familia Iurașcu a consimțit la oficierea căsătoriei.

2. NAȘTEREA POETULUI

Menționez doar ca o curiozitate faptul că pe data de 31 martie 1889, conferențiarul Mihail Chinișescu susținea într-o conferință la Ateneul Român că Eminescu s-a născut la Soleni, un sat din Moldova, deși argumentele domniei sale erau mai mult speculative.

Se cunoaște însă foarte bine că, într-un registru al membrilor Junimii, Eminescu însuși a notat ca loc al nașterii orașul Botoșani, iar ca dată a trecut 20 decembrie 1849. În registrul școlii primare a fost consemnată data de 6 decembrie 1850, iar în documentele gimnaziului din Cernăuți este trecută

data de 14 decembrie 1849. Sora poetului, Aglae Drogli, într-o scrisoare către Titu Maiorescu susținea ca dată a nașterii 20 decembrie 1849, iar ca loc al nașterii Ipotești. Fratele poetului, Matei, a afirmat într-o vreme o altă dată, 8 noiembrie 1848 și ca localitate Dumbrăveni, iar mai târziu a susținut că a găsit o psaltire veche unde tatăl poetului notase: „*Astăzi, 20 decembrie, anul 1849, la patru ceasuri și cinsprezece minute evropienești, s-a născut fiul nostru Mihai.*”

Totuși, în mod oficial, data și locul nașterii lui Mihai Eminescu au fost acceptate ca fiind 15 ianuarie 1850, în Botoșani, precum a fost consemnat în registrul de nașteri și botez în arhiva bisericii Uspenia (Domnească) din Botoșani; în acest document data nașterii fiind trecută ca „*15 ghenarie 1850*”, iar a botezului la data de 21 în aceeași lună a aceluiași an. Poetul a fost botezat de preotul Ion Stamate, ajutat de fiul său, Dimitrie, diacon, la botez fiind prezenți, în afară de părinți, stolnicul Vasile Jurașcu, naș, dar și maica Ferovnia Jurașcu de la schitul Agafton, soră cu mama.

Datele atât de diferite între ele pot fi ușor explicate prin cunoașterea modalităților în care se efectuau înregistrările nașterilor, unele de regulă total diferite de data actului în sine. Venirea pe lume a noului născut se producea de regulă acasă sub controlul moașelor, iar înregistrare oficială era făcut la primărie, una care se afla deseori în localitatea cea mai apropiată beneficiară de o asemenea instituție, apoi la biserică atunci când copilul era botezat. Drumul până la locul de înregistrare, indiferent care era acesta, se efectua, mai ales în condiții de iarnă, destul de greu, eventual cu o căruță sau o trăsură (docar). Prin urmare datele puteau să difere mai ales că evenimentele erau cinstite cum se cuvine, după datină, iar căminarul nu putea face rabat de la tradiție, deși este cunoscută firea sa aprigă și foarte chibzuită.

De reținut este și faptul că notarea tatălui, cel mai autorizat observator al evenimentului, se face în „*ceasuri și minute evropienești*” ceea ce poate admite și unele erori.

Desigur această dată nu este de o importanță capitală, iar dacă am ști cam câte milioane de oameni din țara noastră au alte date de înregistrare decât cele de naștere am putea trece situația la capitolul banalității. Cu toate acestea nu putem să nu ne mirăm de faptul că deși avem o mulțime de înscrisuri, unele mai credibile decât altele, enigma datei de naștere a Poetului continuă și poate că este mai bine așa...

3. FAMILIA

Casa căminarului Eminovici a fost binecuvântată de copii, lucru foarte apreciat în acele timpuri în care copiii erau văzuți ca fiind cei ce vor duce mai departe numele, faima sau averea familiei.

Primul născut dintre băieți, Șerban (n. 1841), studiază medicina la Viena, se îmbolnăvește de tuberculoză și moare la Berlin la 30 noiembrie 1874. Niculae, născut în 1843, se va sinucide în Ipotești în 1884. Iorgu (n. 1844) studiază la Academia Militară din Berlin și are o carieră de succes, dar moare în 1873 din cauza unei răceli contractate în timpul unei misiuni. Ruxandra se naște în anul 1845, dar moare în copilărie. Ilie (n. 1846) a fost tovarășul de joacă al lui Mihai, descris în mai multe poeme. Moare în 1863 în urma unei epidemii de tifos. Maria (n. 1848 sau 1849) trăiește doar șapte ani și jumătate. Aglae (n. 1852, d. 1906) a fost căsătorită de două ori și a avut doi băieți, Ioan și George. A suferit de boala Basedow-Graves. Mihail este al șaptelea născut, iar după el s-a născut în jur de 1854 Henrieta (Harieta), sora mai mică a poetului, cea care l-a îngrijit după instaurarea bolii. A murit cu semne de tuberculoză, însă toată viața s-a deplasat anevoios mișcându-i picioarele numai cu ajutorul unor proteze grele din fier.

Matei (n. 1856) este singurul care a lăsat urmași direcți cu numele Eminescu. A studiat Politehnica la Praga și a devenit căpitan în armata română. S-a luptat cu Titu Maiorescu, încercând să împiedice publicarea operelor postume ale fratelui său. Ultimul copil, Vasile, a murit la un an și jumătate, data nașterii sau a morții nefiind cunoscute.

Am simțit nevoia de a pune în pagină aceste informații deoarece în admirabila sa lucrare "Viața lui Mihai Eminescu" (1932) criticul George Călinescu propune nu numai un alt chip al Poetului, dar și induce, cu argumente valabile doar atunci când a scris el cartea, ideea unui destin tragic al familiei Eminovici,

unul marcat de morți premature, sinucideri, depresii și boli psihice mai mult sau mai puțin manifeste.

Ipoteza, mai mult emoțională și foarte profitabilă pentru vânzarea cărții, poate fi ușor demantelată dacă avem în vedere specificul perioadei. La mijlocul secolului al XIX-lea speranța medie de viață era situată cam în jurul vârstei de cincizeci de ani, iar mortalitatea infantilă considerată ca un dat cât se poate de firesc având în vedere condițiile în care se produceau nașterile, dar și cele în care trăiau copii. Tuberculoza, acum eradicată, era pe atunci o boală care făcea ravagii, infecțiile sau septicemiile nu puteau fi vindecate, iar accidentele din diferite cauze păreau ceva normal. De aici și necesitatea ca o familie să aibă cât mai mulți copii deoarece puțini dintre aceștia ajungeau la maturitate și nici acum nu era prea fericiți de felurite primejdii.

Da, se poate spune că majoritatea copiilor familiei Eminovici aveau sensibilități ceva mai ridicate decât majoritatea populației de atunci, dar asta se datora în primul rând bunei educații și a preocupării pe care tatăl o manifesta pentru școlarizarea copiilor sau pentru împlinirea îndatoririlor la un nivel de exigență foarte ridicat.

În concluzie, se poate afirma că ipoteza unui destin întunecat cu un cer astral plin de semne grele este în bună măsură doar o interpretare a lui George Călinescu, un pasional care avea de cele mai multe ori tendința de a-și impune punctele de vedere, uneori chiar cu sacrificarea adevărului.

Va urma

→ Continuare din pag. 4

de elită sunt înfierate, ci și temele elitiste-marile evenimente ale istoriei în care eroii joacă în mod necesar roluri proeminente, și faptele și ideile și cărțile geniale (vezi situația lui Eminescu). *Istoria văzută de sus* este înlocuită treptat de *istoria văzută de jos*, o istorie a oamenilor obișnuți angrenați în activități cotidiene. În locul eroilor neamurilor apar neamurile pe post de fapte eroice. Tratarea cu suspiciune a istoriei elitiste duce la excluderea unor figuri, evenimente și idei de seamă care au determinat *de facto* cursul istoriei, pentru a nu leza spiritul și mândria națională a celeilalte părți, azi inclusă în Uniunea Europeană. În lipsa voinței, în lipsa indivizilor, eroii lipsesc și ei. Dar lipsesc totodată și răufăcătorii. După ce am trăit afirmarea libertății în decembrie 1989, mi-am dat seama că în evenimente adevărat mari nu lipsesc nici eroii, nici răufăcătorii, nici criminalii, nici valeții și nici profeteți.

În lipsa libertății și a voinței, virtutea, eroismul și viciul nu pot exista. Iar în lipsa virtuții și a viciului, nu poate fi vorba de eroii din oglinda răufăcătorilor din tabăra adversă. Nu poate exista decât *poporul de rând* care nu recunoaște eroi și răufăcători-doar marile evenimente istorice.

În concluzie, istoricii trebuie să accepte ideea că măreția, geniul, eroii, unicitatea există cu adevărat, că este de dorit ca oamenii să prețuiască aceste calități și să și le dorească, iar națiunile să respecte valorile istoriei popoarelor chiar dacă, uneori, le-a fost potrivnică. Să accepte că există adevăruri care nu țin seamă de deosebiri dintre rase, clase, sexe, și că toți oamenii pot cunoaște aceste adevăruri și pot fi edificați de ele.

Aceste valențe îmi aduc aminte de filozoful grec Platon, care spunea: „Nu există om atât de laș, pe care iubirea să nu-l transforme în erou.”

POEME

Vasile DIDOACĂ DOJANĂ

Doxologie luminii

Lumină lină din lumini
O rază albă între crini,
Din sfera sfântă și senină
Lumină dusă-n ani lumină
Pătrunde-n lume, tu, Divină
Și omenirii dă-i lumină.
Lumină lină a slavei sfinte
Cuvânt din Sfintele Cuvinte
Mireasă dulce și Prea Sfântă
Lumină ce nu știi de nuntă.
Un crin cu floarea nepătată
Rază din Steaua Precurată,
Lumină lină apă vie
Rouă pe buze în pustie,
Lumină mai presus de soare
Lumină din lumini nemuritoare,
Pătrunde-n oameni, tu, Divină
Ca viața lor să fie plină,
Păstrează o rază-n fiecare
Ca sufletul să redevină soare,
Suntem mărunți, plini de nevoi
Tu poți pătrunde și-n noroi,
Prea repede se înserează
Numai talanții înmulțiți contează.
Lumină lină, vino, te pogoară
Păstrează vie flacăra în ceară!
Doar harul Tău este deplin
Pe spini așează lauri mulți, Amin!

Treime

Voi sunteți TREI ÎN UNUL
Antinomie atât de clară
Lumină din lumină neîmpuținată
Prea plinul bunătații revărsat pe
dinafară.
Unul cu Unul și cu Unul
E matematică cerească
Întotdeauna fac tot Unul

Și-i dincolo de mintea omenească
Nu-i chip să faci această adunare
Să-ți dea un trei ca pe pământ
În transcendență TREI fac UNUL
În imanență e Rugul cel aprins
De pe Horebul Sfânt!

Colind

„Rahila își plânge copiii
Și nu vrea să se mângâie...
Pentru că nu mai sunt”
(Ieremia 31,15)

Se joacă îngerii pe stele,
De v-ați ascunselea-n lumină,
În Rai, un grup neprihănit de iele,
Cântă colinde cu pruncii pe colină.
Ei sunt veniți de pe pământ,
Uciși de lipsa de iubire;
Cu Veșnicia pecetluit-au legământ,
Numai în Cer pruncia e mărire!
Unde-s copiii de-altădată?
Unde-i colindul sfânt și bun?
Au dispărut cu timpul deodată,
Precum se pierde flacăra în scrum!
Unde-s părinții cu postirea,
Cu patruzeci de zile de înfrânare?
Atunci, pe dinăuntru se-ncepea
zidirea
De cel mai mic și cel mai mare!
Umblau cu toții noaptea toată,
Colindători, pe uliți înfundate de
noroi,
Cu cântec, satului, îi dădeau roată,
Uniți, precum albinele în roi!
Nevăzuții îngeri îi țineau de mână,
Părinți, bunici, mergeau la colindat,
Atunci și luna blândă era plină
Iar sărăcia avea doar mâini de dat.
S-au dus ca umbrele în noapte,
Acum colindă printre astre...
Rahila s-a mutat la ceruri,

La pruncii ei din zările albastre.
Peste pământ se-așează iar tăcerea,
Prin brazi se-aleargă fulgii jucăuși,
Colindătorii re trăiesc în vis
plăcerea,
Cu mucenicii prunci, Rahila colindă
pe Iisus!

De veghe

Azi noapte a nins peste verdeață
Seva, de frig, s-a cuibărit în rădăcină
E albă valea diluată-n ceață
Peste păduri tăcerea e deplină.
Și pasărea a încetat cântatul
Înfășurată-n pene așteaptă revenirea,
Între pereți a înghețat oftatul
De veghe a rămas numai Iubirea!

Voi fi

Voi fi lumină-n cuib de ceară
O tresărire în candela ce arde,
Lumina ce întunericul îl soarbe,
O boare ce-n răsărit o să dispară,
Ori întrebarea dintr-un final de
carte.
Voi fi în aer, apă și pământ,
Un fulg desprins din zborul viitor,
Un spin al trandafirului îmbietor
Într-un cotlon un copilăș plângând,
Ori ins pierdut prin timpul trecător.
Voi fi ce nici n-am fost nicicând
Sub brad o boabă de tămâie-
nmiresmată,
Ori pe obrazul cerului o pată
Un drum neterminat în câmp
Parfum în ochii florii-nlăcrimată.

AMINTIRI DIN CAMERA 354

Nicolae DIMA

Era spre sfârșitul anului 1957 pe Secția I-a a închisorii din Aiud. Într-o cameră de frontieriști tineri și nesupuși încercăm să ne facem viața mai ușoară. Odată, când ne-a scos la plimbarea zilnică de 10-15 minute într-o curte interioară adiacentă fostei biserici, acum transformată în magazine, am văzut printr-o fereastră deschisă un sac gol de hârtie. L-am luat cu noi și când ne-am întors în cameră l-am tăiat în bucăți, am cusut bucățile cu ață deșirată din paturi, și l-am transformat în caiete de scris. Apoi, unul dintre noi a sustras o sticlă goală de la cabinetul medical. Am umplut-o cu foi verzi aduse din curtea de plimbare, le-am presat și le-am prefăcut în cerneală. Câteva bețișoare le transformasem în pene de scris. A urmat o activitate intelectuală intensă. Eram vreo 20 de deținuți și fiecare încerca să învețe câte ceva. În acea cameră eram cumva privilegiați pentru că prin vizetă nu se putea vedea decât jumătate din încăperea. Eu îmi alesesem un loc strategic în patul de jos de lângă zidul opus ușii, unde nu se putea vedea prin vizetă.

E greu de imaginat câtă activitate avea loc în camera 354 de pe Scurta, așa se numea coridorul scurt al clădirii în care ne găseam și care era situată între Celular și Zarca, cele două clădiri de cumplită amintire ale închisorii din Aiud. Practic, nu aveam voie să facem mai nimic: să vorbim tare, să comunicăm cu celelalte camere, să stăm în dreptul ferestrei care oricum era acoperită cu un oblon, să scriem scrijelind pereții... De fapt nici vorbă de scris sau de citit pentru că erau interzise. Și totuși, din unele oase găsite în mâncare or din cuie găsite în curte unii dintre noi au confecționat ace de cusut și mici croșete. Apoi, cineva a deșirat fire de lână din paturi și și-a croșetat o vestă.

Piese de șah le confecționam din mămăligă și tabla de șah o desenam cu funingine pe saltea or pe paturi. Fundul negru al gamelei îl prefăceam în tăbliță. Îl udam cu apă și puțin săpun și suflam pe el praf de var de pe pereți. Când se usca scriam pe fundul gamelei cu orice obiect ușor ascuțit. În aceiași celulă erau și doi tineri sași și de la ei învățam germana. O parte din caietele confecționate le-am transmis altor camere. Le

lăsam ascunse lângă vreo tufă din curte și prin fereastră le spuneam discret celor din alte camere scoși la plimbare unde să le găsească. Un profesor de limba franceză dintr-o altă cameră a completat un asemenea caiet și ni l-a trimis înapoi. Desigur, uneori eram prinși și eram pedepsiți cu izolare severă la beciul Celularului, dar nu ne mai speria. În general, izolarea consta cu pedepse de șapte zile cu mâncare odată la trei zile. Îmi aduc aminte cu un fel de nostalgie cum odată după o asemenea pedeapsă colegii m-au așteptat cu o gamelă plină de fasole. Fasolea era cea mai bună mâncare servită în închisoare. A fost o seară pe cinste. Și azi mi-o amintesc. Toate lucrurile bune au însă și un sfârșit...

*

Într-o zi, Velixar, cu vreo cinci ani mai în vârstă decât noi, s-a luat la ceartă cu Borș care era fricos, se purta suspect și uneori ne amenința. Cearta s-a deteriorat și Velixar l-a luat la pumni. Borș s-a repezit la ușă urlând după ajutor. Au venit mai mulți gardieni. Borș le-a spus că suntem niște bandiți care ne pregătim să evadăm și am vrut să-l omorâm pentru că el nu a fost de acord cu noi. A mai strigat în gura mare că eu sunt șeful bandiților. Au venit atunci în grabă și adjunctul închisorii, căpitanul Ioanițescu și locțiitorul politic, unul pe care îl chema Bădilă. Ioanițescu, un individ mare și negricios, dar sincer să fiu nu s-a purtat brutal cu noi, tocmai pusese mâna pe mine când Bădilă a intervenit. *Lasă-l tovarășe căpitan că am dosarul lui Dima pe birou.* Și apoi adresându-se mie mi-a spus: *Niculăiță, de aici te trimit direct la Călmățui.* Am aflat mai târziu că la Călmățui în Bărăgan erau trimiși în domiciliu forțat deținuții refractari cărora le expira pedeapsa. (Nu am avut acel noroc. După expirarea pedepsei am fost trimis la munca obligatorie în unitățile militare de pedeapsă DGSM). Atunci însă, în 1957, la vârsta de 21 de ani, am fost trimis automat la izolare în beciul Celularului pentru o pedeapsă de 14 zile... Era prin decembrie și m-am gândit ironic că oricum în familia noastră înainte de Crăciun se ținea post. De data aceasta era aproape post negru...

S-a făcut totuși o anchetă și Velixar a fost considerat vinovat pentru scandalul produs. I s-a intentat un simulacru de proces care a avut loc chiar în penitenciar. Când s-a întors de la acel proces care a durat mai puțin de o oră, Velixar, care era deja condamnat la cinci ani, ne-a spus radiind: *Mi-a mai dat șase luni pentru bătaie. Cam o lună pentru fiecare pumn pe care i l-am dat lui Borș. Șase luni le fac dormind... Mai important e însă că am aflat că vine o mare amnistie și vom fi eliberați...*

Eu am fost eliberat anul următor și trimis la DGSM. M-am întors acasă după trei ani și șase luni. În ce privește amnistia mult așteptată, aceasta a survenit într-adevăr, dar după alte schingiuri și alți ani de detenție. Ultimii deținuți politici au fost puși în libertate în 1964. Atunci a revenit acasă și fratele meu Ion după zece ani.

Nepoata lui Fănuș

Ion DULUGEAC

Vara se sfârșise, calendaristic, dar splendoarea ei își păstrase amprenta asupra peisajului magnific. Pline de semeție, turnurile Palatului Brâncovenesc se oglindeau, mândre, în apele lacului. Impresionantul edificiu se legăna lin pe luciul ușor, unduit de briza amiezii, astfel că întreaga imagine a castelului vibra în apa limpede, albastră, pe alocuri cu întunecate reflexe liliachii.

Pădurea din curtea castelului te întâmpina cu stejari seculari, ce tronau în apropierea Cavoului Brâncovenilor și a urmașilor acestora din ramura familiei Bibescu. Un vânticel se strecura, ca o mângâiere, printre bătrânele ramuri.

Pe aleea principală, aproape de lacul străjuit de stejarii venerabili, Cristina făcea un antrenament de duranță cu armăsarul Rock. Fata se pregătea pentru Jocurile Balcanice de la Istanbul, care băteau la ușă.

Această mare competiție se desfășura pe parcursul a două săptămâni, exact în perioada în care tatăl său susținea teza de doctorat la Iași, iar din cauza asta fiica nu putea să vină la susținerea lucrării sale. Participarea la acea competiție de nivel european, unde Cristina fusese invitată, era foarte importantă pentru ea. Fata luptase din greu pentru a fi selecționată în lotul național al României, candidând la disciplina ei favorită, Sărituri peste Obstacole, în compania celor mai buni sportivi ai vremii.

- Ce faci pe-aici, iubirea tatii? se adresă Ion, Cristinei ce antrena un armăsar.

- Profit de vremea asta să fac un antrenament dublu cu Rock, tată! Am venit acum de la pădure, unde l-am dus special pentru a se obișnui cu zgomotele.

- Foarte bine. Bună metodă de liniștire ai găsit, foarte bine...

- A călcat pe crengile uscate de stejar care

trosneau sub greutatea lui, frunzișul fremăta și foșnea, mai zbură câte-o pasăre... astfel l-am adus într-un nou ambient, l-am obișnuit cu acel zgomot, vreau să-l întăresc psihic.

- Bravo, dar cum ți-a venit ideea asta, draga mea?

- Am văzut o casetă adusă de tine de la Saumur. Acolo am urmărit un antrenament al celor de la „Cadres Noires”, care făceau astfel de chestii, și am încercat și eu.

- Bun. Și care-i rezultatul, ți-a ieșit testul? Calul ăsta e destul de puternic și plin de personalitate, fata mea... o chestionă tată!

- Am făcut un antrenament, deși de două ori a reușit să mă trântescă, răspunse fata.

- Este derbedeu, nu-i așa? rosti bărbatul râzând, în vreme ce fata aranja calul.

- Nu este, săracul! Este un cal tânăr și este normal să aibă multă energie, tată! Dar tu ce faci, nu te pregătești de doctorat?

- Ba da, mă pregătesc, iubita mea! Totul este gata pentru susținere, care, din păcate, are loc când tu ești la Istanbul.

- Tată, în onoarea tezei tale, care are ca temă caii de sport, eu îți promit că am să aduc o medalie, care sper să fie de aur anul acesta!

- Mulțumesc mult, draga tatii, sper să iei aurul! Dar și altă medalie este onorantă, iar dacă-l parafrăzăm pe Pierre de Coubertin „Important e să participi, nu să câștigi”!... Apoi eu cred că însuși selecția ta în Naționala României este deja... o mare victorie.

- Cât de diplomat ești, tată! De ce n-ai intrat în politică?

- N-am intrat, pentru că neam de neamul nostru n-au fost curve! În politică, dacă nu ești curvă, nu poți avansa. Eu am fost de mic un luptător și un învingător, draga tatii! răspunse, cu o ușoară melancolie în glas bărbatul și-i aruncă fetei o privire plină de dragoste.

Speriat de un zgomot, probabil doar de el auzit, din senin, calul zvâcni înainte ca și cum fata l-ar fi îndemnat din pinteni. Deși destul de tânăr, Cristina nu se sperie și cu o mână fermă, așezată pe dârlogii calului, trase ușor spre ea, strunindu-l. Picioarul stâng al fetei ieșise însă din scară și ea făcu un efort considerabil să pună scara din nou sub talpa cizmei, lucru necesar pentru un control absolut asupra impozantului armăsar.

Amazoana împinse din pulpe armăsarul, care porni ghiulea printre copacii seculari din parcul castelului. Plină de vioiciune și curaj, ea își ferea adesea capul, să nu se lovească de crengile care atârnavă și puteau să o trântescă la pământ.

Mișcându-se sacadat în șa, în ritmul alert al galopului, ea trase dârlogii care acționau zăbala din gura calului și galopă în voie, în cercuri largi, înconjurând același stejar unde actorul francez Jean Marais filmase, cu 30 de ani în urmă „Șapte soldați și-o ștrengăriță”, pe vremea când Ion era copilandru.

Tatăl privea mândru la fiica sa, care galopa avântat, cu pletele-n vânt, în ritmul calului său negru ca pana corbului. Mare cât casa, armăsarul alerga lejer și-n urma sa arunca pietriș din terenul nisipos din parc. Cristina trecu aproape de bărbatul care, acum, era preocupat să-i fotografieze. După alte câteva cercuri concentrice, veni lângă stejar și opri în fața tatălui său, care îi spuse zâmbind:

- Dacă tot sunt aici și ne-am întâlnit, m-am gândit să-ți fac câteva poze, draga mea.

- Da? Foarte bine... dar ceva drepturi de autor primesc?

- Să nu uit, schimbă el vorba, vreau să te întreb câți baloți de fân vrei să-ți aduc, pentru că vine un camion de la Ploiești și trebuie să știi! Ce zici?

- Tată, poți să-i lași pe toți acolo, la Hipodrom. Poți să aduci tu două remorcuțe de câte o sută de baloți și îmi este suficient, răspunse fata, privind atentă la calul ce săpa cu piciorul.

- Bine, draga tatii, așa am să fac. Când vrei să-ți aduc prima sută de baloți?

- Săptămâna asta sau cel mult săptămâna viitoare, se poate așa?

- Cred că luni sau marți îi aduc. Miercuri plec la Iași, cu mama și sora ta, Ana-Maria.

- Perfect. Că miercuri sau poate marți seară plec cu Fane la Balcaniadă, unde o vom lua și pe Ștefi, tată.

- Da, o luați și pe gărgăriță? întrebă Ion, care se pregătea să devină bunic a doua oară, căci Ana-Maria, cealaltă fiică, urma să aducă pe lume a doua nepoată. Fane vrea să o luați pe Bomba cea mică, pentru că plecați cu autocarul?

- Da, tată, așa este...

Ștefi, prima nepoată a Brâncovenilor, fusese poreclita de bunicul său Bomba, pentru că era micuță, grăsuță și... extrem de explozivă.

- Să aveți grijă de Ștefi! Acolo sunt mulți oameni, poate să se rătăcească.

- Am hotărât, o luăm cu noi. Fane dorește mult să meargă și ea cu noi.

- Draga mea, faceți cum doriți!

- Plec prin livadă și vin la club, tu unde mergi? întrebă fata, schimbând vorba.

- Merg la firmă, draga mea! Am de făcut câteva plăți și am două întâlniri, una cu un francez și alta cu un partener de la Bistrița.

- Bine, tată, ne vedem diseară acasă și vorbim cu toții, când vine și Fane!

Brâncoveanu duse mâna la gât și își slăbi cravata, iar cu cealaltă mână o salută pe fiica sa, care se întorcea cu armăsarul într-un ocol larg. Rock plecă la pas, apoi Cristina îndemnă calul, care, lărgind pasul, schimbă alura în trap. Ion îi urmărea admirativ cu privirea, căutând în memorie imaginea micuței Cristina.

Sportiva îndrumă calul pe alea străjuită de gardul de buxus și de stejari seculari, strunind armăsarul masiv cu mână fermă. Privind atent drumul fetei printre copaci, o văzu dispărând între coroanele dese ale stejarilor; apoi o mai zări pentru o clipă uitându-se înapoi. Se înălță pe vârfuri să o mai vadă, dar fata dispăruse din câmpul său vizual.

În acele clipe, un amalgam de sentimente, de bucurie, de recunoștință, de satisfacție și împlinire pentru familia sa, pentru educația fetelor sale, pentru sacrificiile Elenei, îi cuprinse întreaga ființă. Bărbatul vedea cu ochii minții, în urmă cu 20 de ani, momentul în care o purta în brațe pe fiica sa, Cristina, smotocind-o și pupând-o într-un minunat joc copilăresc.

Pleacă gânditor, cu capul în piept, în timp ce-și rememora clipele frumoase ale tinereții, pe care o vedea acum ca o îndepărtată amintire. Își aminti de fetele pe care le-a iubit el, pe vremuri, prin acele locuri pitorești și pline de mister, locuri care dintotdeauna-i erau atât de dragi.

Departate de ochii lumii și ai familiei, ferit de priviri indiscrete, le tăvălea fără rușine și le săruta cu foc în iarba înaltă, la adăpostul ascunzătorilor generoase oferite de parcul învăluit de vegetația înaltă a copacilor stufoși. Revăzu chipurile vesele ale Violetei și Petrei, amândouă venite din Brăila, aduse de scriitorul Fănuș Neagu și angajate la restaurantul palatului.

Tânărului flăcău, pe atunci, îi sfârâiau călcăiele după cele două fete, dar ele se măritaseră cu doi frați care îi erau foarte buni prieteni, ce aveau casa pe strada Palatului, aproape de Ion.

Își aminti de aventura petrecută cu o scriitoare, celebră la acea vreme, apropiată de vârsta mamei sale, care-i ridicase nivelul de cultură; mersese cu el la întâiul său spectacol de operă, Nunta lui Figaro, pe când tânărul avea doar 16 ani... Alături de acea femeie matură trăise ceea ce credea a fi o dragoste nebună, descoperind secretele și plăcerile amorului.

Va urma

Învățământul urban și cel rural – analiză comparativă (și) din perspectivă istorică

Gruia COJOCARU

În fiecare vară, după Evaluarea Națională a elevilor absolvenți de gimnaziu, se analizează starea învățământului în mediul rural și în cel urban, care sunt tendințele, așteptările, unde și cum trebuie să intervenim pentru a corecta și îmbunătăți domeniul vast al Educației.

Și în acest an, pe baza rezultatelor obținute la evaluarea din iunie, se vorbește aplicat despre faptul că învățământul rural e cu mult în spatele celui urban, unde, de regulă, profesionalismul e dimensiunea care ar cristaliza rotund procesul instructiv-educativ. Argumentele celor care susțin plusul educației din mediul urban, față de cel rural sunt următoarele: calitatea resurselor curriculare de bază, reprezentate de manualele școlare și de mijloacele de învățământ, care asigură predarea-învățarea și evaluarea sunt deficitare în școala rurală, la fel și resursele didactice scrise, o raritate fiind volumele de psihopedagogie și pedagogie, ghidurile metodologice, dicționarele, enciclopediile. De asemenea, bibliotecile din școlile rurale sunt cât se poate de „palide”, nu asigură suportul necesar studiului școlar. Pe de altă parte, susțin cei care analizează decalajul dintre învățământul urban și cel rural, nu putem vorbi, în cazul celui din urmă, despre dialoguri cultural-educaționale între elevi-profesori și oameni de cultură de calibrul ori despre pachete software educaționale accesibile, utile în diversificarea consumurilor culturale din această rețea școlară. Ultimul argument e legat de calitatea resursei umane de la catedră, în general superioară în sistemul de învățământ urban, datorită interacțiunilor cultural-educaționale, care împiedică plafonarea, blazarea, limitarea orizontului.

Mai putem adăuga factorii de natură economică, sărăcia e un fenomen specific lumii rurale, iar de aici și până la excluziunea socială mai e un pas, procesul instructiv-educativ fiind profund perturbat. Ca urmare, elevii care, după gimnaziul rural, urcă treptele afirmării în școala din lăuntru orașului sunt, mai ales în primă fază, tratați discriminatoriu de către unii profesori, care-

și manifestă, adesea, direct disprețul față de educația generată de învățământul de la sate. Expresii de tipul: „*voi, ăștia de la țară sunteți needucați, proști și mirosiți a grajd!*” le cunosc din vremea când urmam cursurile liceale, dar, cu mici *ajustări*, mi le-a *livrat* în anii din urmă și a mea fiică, când era încă liceană. Percepția se modifică doar dacă acei elevi reușesc să performeze în relație cu elevii care au urmat doar cursurile gimnaziale în școli din mediul urban.

Personal, ca om din sistemul educațional rural, care de mai bine de trei decenii urmăresc prin efort direct evoluția Educației, aș zice că nimeni nu te împiedică să achiziționezi materialul didactic de specialitate dorit. Nu suntem în primii ani postdecembriști când, de pildă, pentru a studia „*Fundamentele psihologiei*” l-am căutat pe universitarul Mielu Zlate la Sala de lectură a Bibliotecii Centrale Universitare „*Carol I*” din București, singura instituție păstrătoare a volumului. Astăzi, în orice librărie dintr-un oraș obscur, găsești zeci de volume ale regretatului doctor în psihologie la prețuri accesibile. Cât despre interacțiunea cu oamenii de cultură, se știe că în orice zonă a țării sunt personalități care, de regulă, răspund pozitiv la invitația școlii într-un moment festiv. Că noi alegem să-i ignorăm, ține de tipul de management educațional practicat, nu de coordonatele spațiale în care gravitează școala. Nu în ultimul rând, câtă vreme accesul la internet e o realitate comună, pachetele de software sunt o prezență relativ constantă și în învățământul rural.

Acum, după demontarea câtorva stereotipuri, constatăm că, totuși, rezultatele elevilor din învățământul rural sunt modeste comparativ cu cele ale elevilor din învățământul urban. Altele sunt motivele, însă pentru a le descifra trebuie să facem apel la istorie. E nevoie să coborâm până în anii '50 ai secolului trecut, când începe exodul tinerilor din mediul rural înspre centrele industriale în efervescentă heuripistă. Trebuie precizat că *Reforma învățământului* din anul 1948, care a pus bazele alfabetizării reale în România, i-a plasat pe toți copiii din țară pe picior de egalitate în sfera educațională. După acest moment, odată cu exodul amintit, se pune întrebarea: cine au fost cei care, de regulă, au plecat din vatra satului spre „*marele oraș*”, cum observa Marin Preda? Pe de o parte, au părăsit universul rural cei care căzuseră în pauperitate și, pe de altă parte, cei care au descoperit în școala rurală scânteia învățării și erau dornici să exploreze alte spații, nu doar cel bătătorit de generații pe ogorul străbun. Foarte rar în acele vremuri, adolescenții cu ceva pregătire alegeau să rămână în lumea satului. Dacă însă, datorită

→ Continuare în pag. 13

POEME

Daniel
JUVERDEANU

Mi-e dor

Toate dorurile mele
au rămas plecate-n lume,
și s-au pripășit pe-aiurea
așteptând fără speranță
jarul să se-aprindă iară
sub cenușa grea a vremii
focul care le hrănea
și-a oprit treptat suflarea,
Timpul și-a impus puterea
geaba mă-'nfoi în mine
gura îmi rămâne mută,
gârbovit sunt de povara
timpului trecut în fugă
straturile de uitare
se aștern fără cruțare...
până și cetatea Troiei
mult vestită și măreață
s-a'necat în colbul vremii,

dar povestea ei străbate
straturile pietrificate
vajnic călător odată,
acum numai o furnică
împăcată cu menirea-i
mă-'nsoțesc la drum cu dorul,
dorul dorurilor mele

AI

Fecioara născută din mintea lui
ZE-US

AI a plecat în lume s-o supună
mai întâi
a transformat desertul în întinderi
brăzdate de râuri albastre,
cu vegetație abundentă
și o mare bogăție de animale,
toate prietenoase și năzdrăvane

În ziua a treia a scos din pământ
toți pomii uscați
și i-a înlocuit cu alții mai zdraveni,
din beton fosforescent
noaptea, pomii scăpărau ca niște
amnare,

și luminau cerul precum stelele,
altădată
în lume era un carnaval perpetuu

În ziua a șaptea,
înainte de a se realimenta,
a așezat pe un soclu gigantic
un monument format din doua
litere : AI
la baza lui a așternut
un covor de flori de câmpie,
(n-ai fi zis că sunt făcute la
imprimantă)
iar împrejur mirosea tare frumos
a balsam de rufe
fiind sărbătoare, la difuzoare se
auzea
din ce în ce mai puternic,
un refren, ca un imn :
AI-AI-AI, AI-AI-AI, AI...

→ Continuare din pag. 12

dificultăților financiare, părinții tăiau aripile copiilor, forțându-i să rămână în băutura casei, aceștia din urmă își duceau cu înrâncenare *trauma* toată viața, făcând orice efort astfel încât, peste ani, copiii lor să se rupă de viața dură de la țară. Cei mai mulți, prin continuarea studiilor, au ajuns muncitori destoinici, dar și ingineri, profesori, actori, medici, arhitecți ș.a.m.d.

Aproape toate energiile umane valoroase, pe care lumea satului le-a emanat cu generozitate de-a lungul timpului, au fost captate de universul urban. Iar anii postdecembriști nu fac excepții. Au (re)venit în primă instanță o serie de tineri în sate, fericiți că li s-a retrocedat pământul strămoșesc, dar copiii lor, după frecventarea școlii din localitate, au luat drumul liceelor și al universităților din spațiul urban, apoi și-au găsit loc de muncă și domiciliu în orașele țării ori în Occident.

Mereu defensive, cu resurse umane împuținate, sărăcite de măsuri guvernamentale fără predictibilitate și coerență, comunitățile rurale abia dacă mai zămislesc pentru lăcașele lor educaționale mlădițe noi, care așteaptă nerăbdător să evadeze într-un *areal* cu oportunități sporite. Un studiu pe care de-a lungul timpului l-am realizat în școala rurală a evidențiat faptul că, până și elevii fără rezultate satisfăcătoare la învățătură, optau pentru un domeniu ocupațional din

marile orașe, ori pentru a presta o muncă necalificată în vestul continentului.

În cheia ecuației zugrăvite, rezultă limpede că mediul rural a fost și rămâne un furnizor permanent de resursă umană (cel mai adesea) de calitate pentru mediul urban și, implicit, pentru școlile din orașele patriei. Discuția despre cum „*nivelăm*” decalajul dintre instituția educațională din mediul urban și cea din perimetrul satului pare, așadar, fără fundament. Paradoxul se impune însă și astăzi, când unii elevi din școala rurală obțin premii la olimpiade naționale și internaționale, devenind veritabili ambasadori ai învățământului românesc. Ei sunt nu doar o dovadă a veșniciei inteligenței naturii umane, ivită plinar din *respirația* satului, ci și certitudinea că prin efort și determinare înfloresc imaginația creatoare, depășindu-se barierele de orice fel, ca-ntr-o „*corolă de minuni*” blagiană în care, la final, te-ntrebi: „*Nu știi că numa-n lacuri cu noroi în fund cresc nuferi?*”

Și totuși, dintr-un soi de eleganță matură, poate c-ar fi necesar să încetăm să mai discredităm școala sătească, iar din acest motiv adresez o întrebare celor care (încă!) blamează învățământul rural: cum putem fi la fel de performanți, când cei mai buni elevi din rural se stabilesc de generații întregi în zonele urbane, iar copiii lor frecventează doar școlile orașelor?!?

POEZII DE NADIA URIAN

Printre picături...

Dintre tăceri și așteptări
apăsătoare,
Adun șuvoi de gânduri înmiresmate-
n taine,
Le las stropite de roua dimineții,
Ce spală și iluzii, și praful de pe
haine.
Un nor dansând deasupra-ntre
tăceri
Își scutură prin picături speranța
Ce-i gata să alunge și arșita din
trupuri,
Valsându-și neputința de-a zămisli
viața.
Din soare se preling doar pulberi de
speranță
Și-aduce revenire și dor, și alinare
Doar bucurie multă și poftă de viață
Gonind înspre apusuri tristețe și-
apăsare.

Durerea lumii

Emoție, durere, un început de timp
Ce nu se știe repetat, prin vreme,
Când florile pe ramuri au început a
plânge,
Căci inimi înghețate nu conțin
geme.
Ar vrea să ceară veșnicia-n dar,
Să aiba timp să-și cânte simfonia
Din suflete curate ca să răzbata iar,
Speranța, dragostea de viață,

veselia.
Și-n colț de gând, speranțe să
răsară,
Să facă-cuiburi, să se prefacă-n
cârd,
Din ploii stelare să se adape-n taină,
Speranțe, mulțumiri-în suflete și-n
gând.

La moară

În locul în care se macină timpul,
Iar apa-i purtată din unde-n șuvoi
Și pietrele își întorc mușcătura
Prăvălind râul, în trepte, spre noi.
E locul de basm ce apa n-o-ngheață,
Căci muzica morilor fac
Prin veacuri și vreme, șuvoiul
năvalnic
Ce-aduce-alinare și cântec, și leac.
Făina cernută prin sita flămândă,
Nu are gust amestecat
Din rășnițe, mori, ce prefac gustul
pâinii,
Căci truda lipsește din bob măcinat.
La moara din vale, sătenii se-adună
Să macine gânduri, taclale și griji,
Prin jgheabul de scânduri el duce
spre roată
Al apei putere, bob tare zdrobind.
Doar astfel, făina ce-i pusă pe masă,
Își spune povestea cu gust de
mâncare,
Căci moara își duce secretul prin
lume,
Dând rost unei vieți ce nu-i de
vânzare

Fuior de gând

Un vânt pribeag hălăduie-n câmpie
Cernând prin flori poeme adunate
Din chihlimbare și safire, în cuvinte,
Prin străluciri de soare renăscând,
Purtate
De dor flămând, țesut în pânza serii
Din alb fuior de gânduri și speranțe,
Ca liniștea și bucuria iarăși
Va ridica -n împrejurimi palate

Și strâmtele poteci vor îmbrăca
Iar haina nouă, cea a bucuriei
Ca soarele- și va arunca sămânța
Și-n umbra deasa a salciei plecate
Din marginea îngustă a câmpiei.
Și atuncea, răsăritul va veghea
Ca sufletul desculț, să se strecoare
Prin metereze, în palate de cleștar
Ce vor îngădui oricând
Ca dragostea, speranța, bucuria
Să prindă aripi-
Cât de sus să zboare....

Regăsiri

Printre-ncălcite pânze de păianjen,
Când vântu-n pustiu te trimite,
Poți regăsi, cu răbdare
Cărări sau poteci bătucite.
Poți să auzi cum vorbesc
Păpușile-n raftul de sticlă,
Poți să adormi-ntre frunze și crengi
Când picuri de ploaie le strică.
Poti să te zbungui, sărind prin
băltoace,
Poți să înveți să scrii în cuvinte
Cernute, prin sita durerii,
Ce fac bucurii să ridice.
Din a soarelui rază, să încerci să
desprinzi
O ultima urma, o sământă
Ce-ți dă noi puteri- renăscute,
Scrise-n tapetul cu margini
răsfrânte.
Să scuturi din cer doar picuri și
rouă
Ce-ncolțesc și cresc bucurii,
Să găsești o corabie mica,
Să pornești apoi, pe drumuri pustii,
Străbătând prin namol și furtună,
Fără acul busolei cu tine.
Să miroși ofilite petale,
Să dai sens, prin cuvinte puține,
Sleite de rost, de putere, de soare
De bine.

DE LA BAR LA ROM, DE LA BARĂ LA PARALELE

Cristache GHEORGHIU

După cele câteva zile anormal de călduroase am plecat de acasă inadecvat îmbrăcat. Bătea un vânt rece, pe care îl simțea nu doar pielea, ci și oasele mele. Acum, numai la gândul frigului ce l-am îndurat, a început să-mi curgă nasul... Fiindcă tremuram ca varga, mi-am adus aminte de tratamentul pe care îl aplicasem cu succes într-o întâmplare similară din timpul studenției.

Cum stăteam la cămin, simțeam ca, din când în când, să fac o baie adevărată la Baia Comunală, poreclită și Baia Turcească, unde găseai de toate, nu doar puțină apă caldă oferită la cele patru sau cinci dușuri pentru o sută și ceva de studenți. Când să ies însă de la o astfel de desfătare, am constatat că afară era un ger cumplit iar eu, conform modei studențești a timpului, eram cu capul descoperit. Atunci am intrat pentru prima dată în viața mea în prima cârciumă ce mi-a scos-o Dumnezeu în cale și am băut o țuică. Nu am avut răbdare să stau prea mult, așa că mi-am continuat drumul... până la următoarea cârciumă. Noroc că erau destule! Nu-mi amintesc să fi fost și a treia. Fapt e că am ajuns la cămin fără alte urmări, ziceam eu.

Acum, situația s-a repetat. În consecință, am intrat în primul bar, cu intenția să beau o țarie. Nu era chiar bar, ci doar o cafenea, dar avea rom, pe care îl pune în cafea. Cred că starea mea a impresionat-o pe tânăra de la tejghea, care s-a oferit să-mi dea o dușcă, evident contra unui cost adecvat. Până să toarne ea într-un pahar doza convenită, am zărit pe o măsuță minusculă două cărți cam „obosite”. Curiozitatea m-a îndemnat să o ridic pe prima și să zăresc pe a doua numele autorului: „Dan Lordăchescu”. Fusesse unul dintre idoli tineretii mele. Se lansase cu un succes colosal în 1956. Imediat după absolvirea Conservatorului de muzică Ciprian Porumbescu din București, a fost cooptat la Teatrul de Operă și Balet, unde a interpretat rolul lui Figaro din opera „Nunta lui Figaro”, alături de Magda Ianculescu, Arta Florescu, Elena Cernei și alții. Eu eram student în anul 3 și i-am urmărit cariera câțiva ani buni după aceea. Am solicitat cartea, dar am fost refuzat. Am obținut-o

totuși, după ce i-am oferit la schimb una dintr-ale mele! Aveam întotdeauna în geantă un exemplar, deși spusese că pe cea a lui Lordăchescu o găsisese la un container de gunoi.

Acum, o citesc cu interes, mai ales că, în primele pagini, tratează perioada tineretii, pe care și-a petrecut-o la Iași, unde multe locuri și personaje îmi erau cunoscute. Unul dintre profesori mi-a atras în mod deosebit atenția, și nu întâmplător: Vasile Ultimeșcu. A fost profesorul său de Educație Fizică și Sport. Am citit multe cărți autobiografice. Mai toți autorii evocă numele dascălilor de matematică, literatură etc., care le-au marcat cariera. Niciunul pe cel de sport. El însă, pentru are o considerație deosebită pentru conduita lui, deși profesiunea sa este cu totul diferită de cea a muzicianului celebru ce urma să devină elevul lui. Dar, aparențele pot fi înșelătoare. Sportul, într-adevăr, nu prea are legătură cu muzica. Conduita de viață, puterea și voința de a te concentra pentru ceea ce este important în carieră se pot forma prin mijloace diferite, iar sportul este unul dintre mijloacele cele mai eficiente.

Evocarea profesorului Vasile Ultimeșcu m-a marcat în mod deosebit dintr-un motiv personal. L-am cunoscut și era să zic că mi-a strâns mâna, deși n-a fost decât o bătaie amicală pe umăr. Eram elev în clasa a noua, membru al echipei de gimnastică a liceului „Roman Vodă”, ce reprezenta orașul Roman, la concursul pentru faza superioară, pe regiune, la Iași, în organizarea geo-politică a timpului. Aici trebuie să deschid o mică paranteză.

Profesorul nostru de Educație Fizică și Sport fusele coleg de facultate cu Ultimeșcu, ambii profesori la Iași. În timpul războiului însă, al nostru fusese luat prizonier la ruși și eliberat câțiva ani mai târziu. Revenit acasă, i s-a spus că – fiind declarat dispărut – postul lui este deja ocupat, și nu există nici unul disponibil în acest moment. Furios, dar ambițios, a acceptat postul oferit la Roman, de unde spera să le arate lor pe cine pierd. Nu știa pe atunci că aici se va căsători și va deveni romașcan. Întâlnirea la concurs cu fostul lui coleg era deci adevăratul moment al adevărului.

Despre mine, mai mic cu doi ani față de ceilalți membri ai echipei, Ultimeșcu voia să știe dacă eram creația colegului său sau a altcuiva. Aflând că da, și-a felicitat colegul pentru realizare. La Roman, obținusem cel mai bun punctaj la bară și paralele. Juriul nu era unul foarte competent. Acum însă, fusesem declarat „cel-mai-cel”, devenind astfel vedeta târgului.

Abia aștept să citesc cartea. Sunt abia la început. Cine știe ce mai află...

POEME

Elena OPREA

EMINESCOLOGILOR

Descoperitori de genii
eminescologi și premii
„ ... magul călător în stele,”
urme de „ Memento mori”,
mănăstiri și cercetare
dulce binecuvântare!
Printre fagi și brazi de munte
în peșteri și văi sfințite
urme de monahi, ascunse.
regăsiri de pași și cântec.
Printre stânci adânci și reci,
pe cărare de poteci
printre roci de poezie
trecător în galaxie.
Se aude-un glas de clopot;
Eminescu visător
Urme de nemuritor.

FEREASTRĂ DE TREN

Privesc prin fereastra de tren.
Munții, apele, pădurile
se-ntorc înapoi,
să prindă iubirea,
de ieri și de-apoi.
Alerg prin gări,
pustiite de timp,
printre sloiuri de gheață,
peste traverse de grinzi.
prin Frunze de nimb,
prin brațe de sfere,
prin Pheonix de ere.
Privesc prin fereastra
răpită de mit,
cărarea îngustă
ca un fulger.
peste marea uscată.
sorb clipe de cântec

din bârna de buciom.
Mă trezesc într-o gară
cu femeii care nasc,
zălude și ude.
Într-o ploaie de leac.
aud primul scâncet
în somn răsunând,
un fir ce renaște
planeta plângând.
Fereastră de lume...
fereastră de tren...

CUVINTE FLĂMÂNDE

Urme încremenite în piatră.
risipire de gânduri,
zdrobire de timp,
cuvinte flămânde.
Copacii din curte
loviți de ispite,
amintiri adormite
ochi plânsători,
ninsori rătăcite.
Oglinda buniciei.
uși zăvorâte.
trupuri golite,
strigăte surde
clopote stinse.

MEDITAȚIE

Merg prin codrii de gheață
prin zări de nisipuri
prin câmpuri de oaste.
Trebuie să fac un popas
prin mări de furtuni,
prin adăposturi de drum,
geruri și fum,
ispite- păcate.
obstacole de timp,
căi neumbrate,
ploi săgetate.
oprire de drum.
Meditație.

ARC PESTE ATLANTIC: POJORÂTA-IEUD- DETROIT

Gheorghe CHINDRIȘ

Dragii mei prieteni, mulțumesc bunului Dumnezeu că am putut duce la bun sfârșit o parte importantă a proiectului „Arc peste Atlantic 2024”, urmând ca acțiunea noastră să se încheie în 25 august 2024 la Canton Ohio, SUA, prin inaugurarea „Satului Românesc din America” și dezvelirea bustului lui Avram Iancu la 200 de ani de la nașterea Crăișorului, Erou Național, lucrare realizată de sculptorul Cristian Bota.

Ca om al faptelor temeinice de cinstire a eroilor neamului, țin să vă mărturisesc cum am pornit la drum cu acest proiect de suflet al nostru, al românilor americani. Ideea ne-a venit anul trecut în Detroit, SUA, în urma discuției cu prietenul Ștefan Străjeri, pentru a marca în acest eveniment și cei 25 de ani de la apariția a ziarului românesc din Detroit, America, „Curentul internațional”. La fel l-am aniversat împreună și în 2014, la 15 ani de la apariția ziarului, al cărui redactor-șef și proprietar este Ștefan Străjeri. În derularea acestui proiect au fost alături de noi: Asociația „Ieudeni am fost și-om și”, Ieud, Societatea Cultural-Patriotică „Avram Iancu” din România și filialele din America, Asociația Maramureșenilor Cluj și Detroit, ziarul „Curentul internațional” Detroit, Primăria și Consiliul Local Pojorâta – Suceava.

Prima zi de acțiune s-a petrecut în data de 29 iunie 2024, la Pojorâta, într-o zonă geografică mirifică, de adevărat plai mioritic, gazdă fiind prietenul nostru, primarul Ioan Bogdan Codreanu, care ne-a așteptat cu colac (pâine) și sare, după tradițiile noastre frumoase românești. Într-o sală minunat aranjată s-au desfășurat lucrările privind sărbătorirea a 25 de ani de apariție a ziarului „Curentul internațional”. Așa cum doamna Camelia Morda Baciuc a consemnat evenimentul în reportajul Domniei sale, într-un cadru solemn, participanții au intonat imnul României, „Deșteaptă-te, române”, după care a urmat o slujbă religioasă, binecuvântată de părintele Ioachi de la Mănăstirea „Sfântul Ioan Iacob” din Corlățeni, Pojorâta, care în predica sa îndeamnă la promovarea valorilor românești peste hotarele țării. Totodată a reamintit de expoziția fotografică din anul 2019, intitulată „Mănăstirile trăiesc”, care, din păcate, nu și-a putut continua anual desfășurarea, din cauza pandemiei, vorbitorul făcând apel pentru reînceperea circuitului expoziției.

Moderatoarea evenimentului, jurnalista de televiziune

Raluca Bercea, a prezentat pe rând invitații, dând cuvântul de început, așa cum se cuvine, domnului primar din Pojorâta, Bogdan Ioan Codreanu, gazda evenimentului. Fiind sărbătoarea „Sf. Petru și Pavel”, domnia sa a urat un călduros „La mulți ani!”, celor ce poartă numele respectivilor sfinți. Lui Ștefan Străjeri i s-a oferit o plachetă aniversară, prin care erau marcați cei 25 de ani împliniți de publicația „Curentul internațional” din statul Michigan. Distincții au fost acordate mai multor localnici merituosi. A luat cuvântul doamna deputat Angela Fădor, care a apreciat activitatea intensă a jurnalistului Ștefan Străjeri: „Ați dus mai departe dragostea de neam și țară”, a spus Domnia sa.

Deputatul Vasile Șoimaru, sosit de la Chișinău, i-a înmănat lui Ștefan Străjeri o diplomă de gradul întâi din partea Parlamentului Republicii Moldova, în semn de apreciere pentru activitatea sa de promotor al identității culturale românești pe continentul american. În fața unui public atât de numeros, Ștefan Străjeri a mărturisit cu emoție participanților la eveniment, veniți din multe colțuri ale țării și chiar ale lumii, ce a însemnat pentru el activitatea de publicist în America: „Nu am câștigat financiar, dar am câștigat prieteni în toată lumea”, referindu-se la activitatea lui la revista aniversată.

Am creat un sat românesc în America și sunt colaborator la rubrica „Tradiții și folclor” la publicația „Curentul internațional”. După ce m-am repatriat, am devenit vicepreședintele Societății Cultural-Patriotice „Avram Iancu” din România, președintele Asociației „Ieudeni am fost și-om și” din Ieud și vicepreședinte al Asociației Maramureșene din Cluj, fiind și membru fondator la Societatea Culturală Româno-Americană „Avram Iancu” din Detroit. Am prezentat în linii mari despre frumoasa carte realizată în acest an, genealogia nobilei familii Chindriș din Ieud, fiind foarte mândru că am realizat-o și va rămâne pentru bunii mei consăteni ca o carte de căpătâi a nobililor familiilor din Ieud. Am prezentat pe scurt și cartea „Tradiții și folclor românești”, realizată cu articole prezentate în ziarul „Curentul internațional”, în perioada cât am stat în America.

Doamna Anca Sîrghie, universitara și scriitoarea de la Sibiu, cea care a scris prefețele celor două monografii realizate de scriitorul Ștefan Străjeri, simte că evenimentul aniversar apropie în mod simbolic Sibiul și Pojorâta bucovineană. Scriitoarea de la Sibiu este în mod frecvent prezentă în paginile publicației „Curentul internațional”. Ca membră în conducerea revistei lunare „Rapsodia” de la Sibiu, Anca Sîrghie a facilitat „deschiderea publicației spre scriitorii din diaspora europeană și americană, pe care este timpul să-i considerăm – după opinia Domniei sale – parte organică din cultura noastră națională”. A oferit în sală mai multe exemplare de revistă sibiană.

Președintele Societății „Golgota”, domnul Vasile Răuț de la Cernăuți, a vorbit despre proiectul „Reabilitarea deținuților politici, care au fost deportați și masacrați în închisorile comuniste”. Scriitoarea Lili Crăciun de la

Oradea s-a declarat mândră să colaboreze la revista „Curentul internațional” din America. Din sală a luat cuvântul o altă personalitate a comunității românilor americani, preotul greco-catolic Petru Stînea, rostind un salut adresat celor prezenți și aducând calde aprecieri oficialităților locale din Pojorâta.

Editoarea de la „Anamarol” București, unde s-au tipărit cele două monografii realizate de Ștefan Străjeri, Rodica Elena Lupu, a relatat câteva aspecte din culisele colaborării editoriale ale celor doi și, glumind, a spus un adevăr, ce merită să ne dea de gândit: „Românul este periculos de deștept.” Doamna Camelia Morda Baciuc, scriitoare și jurnalistă culturală, care a fondat și coordonează revistele „Timpul Italia” și „Timpul Alba”, și-a manifestat bucuria să fie colaboratoare la revista „Curentul internațional”. Emoționată, a citit poezia, creație personală, „Carpe diem!”. A oferit câteva dintre cărțile sale celor prezenți.

La simpozion, au participat importanți prieteni din țară, din Ucraina, Republica Moldova, Serbia, care au luat cuvântul pentru a mulțumi prietenului Ștefan Străjeri, care, așa cum ne amintim cu bucurie, de acum 10 ani a fost declarat „Cetățean de Onoare” al comunei Pojorâta. Doamna Stela Nacu de la TVR Internațional a povestit despre reportajul realizat în anul 2007 cu Ștefan Străjeri. În calitatea ei de bunicuță, apreciază italienii și evreii pentru că își învață atât copiii, cât și nepoții limba maternă, oriunde s-ar afla, exemplul demn de urmat de către compatrioții noștri români, risipiți în lumea largă.

A urmat la cuvânt lectorul universitar de la Suceava, domnul Marin Gherman, care este președintele Centrului „Media BucPress” de la Cernăuți. Domnia sa susține cu toată convingerea că „frontierele dintre Bucovina de Nord și România sunt doar politice, nu lingvistice sau culturale”, dar vorbește despre trista situație a comunităților românești din Cernăuți, Odesa și regiunea transnistreană.

Asistența simțea nevoia unui moment artistic, pe care l-a susținut micuța solistă de muzică populară Ioana Iacob, cântând în dulce grai bucovinean. I-a urmat folkistul Adi Bezna, care a amintit de atmosfera cenaclurilor păunesciene, în aplauzele publicului încântat. Evenimentul aniversar a fost încheiat de Ansamblul local „Plaiurile Pojorâtei”, care a „bătut podeaua”, jucând dansuri tradiționale bucovinene. După programul festiv, a urmat o masă tradițională cu bucate gustoase, participanții sosiți din patru zări petrecând până noaptea târziu și legând noi prietenii.

În ziua a doua, am făcut un „Arc peste Prislop”, și din frumoasa Bucovina am ajuns în inima Maramureșului Voievodal, la Ieud, capitala de suflet a Maramureșului. Într-un peisaj de poveste, în Muzeul „Chindriș Vălenaru” din Ieud, s-au desfășurat lucrările simpozionului „Arc peste Atlantic” și „Recunoștință satului Nost’ Ieud”, ediția a IV-a, într-un „amfiteatru de basm”, cu masă și scaune din baloți de paie acoperiți cu frumoase fețe de masă și ștergere. Este o tradiție ieudeană plină de pitoresc, drept care organizatorii nu renunță la ea. Cei prezenți au putut urmări confortabil lucrările care au durat puțin peste

patru ore. Doar căldura ne-a făcut să ne hidratăm continuu și să ascultăm cu sufletul la gură prezentările făcute.

Decis să creeze un liant între Pojorâta și Ieud, prietenul Ștefan Străjeri a prezentat participanților, adunați în număr mare, ziarul „Curentul internațional” și frumoasa activitate în sprijinul comunității românești din America, desfășurată de el în cei aproape 25 de ani de la apariție. Acest sfert de secol de muncă publicistică la „Curentul internațional” au însemnat pentru el și tot atâția ani de minunate prietenii.

După acest incipit, preoții greco-catolici și ortodocși au făcut un parastas pentru eroii neamului, pentru Avram Iancu și tribunii lui, pentru toți vecinii din Ieud plecați la Domnul și pentru toți prietenii ieudeni. A urmat prezentarea biografiei lui Avram Iancu, creionată de către președintele Societății Cultural-Patriotice „Avram Iancu”, domnul Tiberiu Groza. Acum se împlinesc 200 de ani de când Avram Iancu (1824 – 1872) este un personaj glorios al românilor de pretutindeni, căci în SUA s-a constituit o Societate „Avram Iancu” pe la 1900, iar la Detroit, statul Michigan, și în Montréal, Canada, activează filiale ale Societății Cultural-Patriotice „Avram Iancu” din România.

Prima biografie dedicată eroului a fost scrisă de Iosif Sterca Șuluțiu (n. la Câmpeni în 1827 – d. la Sibiu în 1911), în 1897, la comemorarea a 25 de ani de la moartea eroului. Ca un omagiu adus eroului și autorului primei biografii a lui Avram Iancu, Societatea noastră, care-i poartă numele și-i cinstește memoria, a tipărit 10.000 de exemplare din această biografie, pe care le-a răspândit prin școli din Transilvania, oferindu-le gratuit participanților la olimpiada de istorie, la Conferința Națională de la Deva, la cele de la Cluj, Sibiu și Alba Iulia, la Târgul de la Muntele Găina, la Casa lui Iancu din Vidra de Sus, urmând a fi oferite și la dezvelirea bustului lui Avram Iancu în Canton, Ohio și la deschiderea Centrului Memorial „Avram Iancu” de la Cluj. Valoarea acestei monografii constă în faptul că este singura monografie scrisă despre Avram Iancu de cineva care l-a cunoscut din copilărie și care i-a fost alături până la moarte. Valoarea ei rezidă și din faptul că este o ediție anastatică, păstrând grafia vremii, tiparul și limbajul specific epocii.

„Unicul dor al vieții mele este să-mi văd națiunea fericită...” stă scris în testamentul său. Visul lui Iancu a fost acela de a vedea poporul român fericit, iar astăzi, când România este membră a celei mai prospere Uniuni Europene și a celei mai puternice alianțe militare din lume, situându-se pe locul 45 în clasamentul bunăstării în lume, pe locul 19 ca sofisticare a economiei între cele 200 de țări de pe glob și pe locul 38 în lume în clasamentul fericirii, putem spune că visul marelui erou s-a împlinit. Azi trăim în frățietate cu celelalte țări în cadrul Uniunii Europene, bucurându-ne de libertate și egalitate, așa cum și-a dorit Avram Iancu. „Trăiască duhul lui Iancu!”

Va urma

MÂNTUIRE

Emil PROȘCAN

Totul trebuie să fie simetric, spuneai, și-mi arătai de undeva de sus îmbrățișarea rămasă la poalele muntelui pe care nu apucasem să-l prindem în boldul cu amintiri ucise frumos. În orice nedespărțire există o jertfă. De ce de sus? te întrebam, de ce? Ne vedem mult mai mici așa. Și ne pierdem mai ușor printre păreriile oamenilor. Tristețea aparține bunului simț, îmi spuneai. Când iubesti, de fapt construiești un pod. Totdeauna îți dorești să treci dincolo. Tărâmul necunoașterii are cele mai frumoase culori. Acolo este o altfel de singurătate, îți spuneam. Acolo gândurile se așează în privirile și palmele noastre. Este depărtarea de tot ce nefiresc există, precum întoarcerea ce mântuiește. Apoi totul se contopește. Culorile devin parte din noi. De unde știi toate astea, mă întrebai. Ai fost acolo? Nu am fost, dar te construiesc numai în locul acela neștiut, adică te iubesc. Necunoașterea, chiar dacă este tărâmul de dincolo, îți poate oferi totul și tu meriți totul. Tu ești dragostea, iubirea, liniștea fiecărei zile și tot ce sufletul meu îmi cere. Ești dragostea noastră. Te aștept de mult. A durat ceva timp până mi-am dat seama că de fapt tu însemni trebuințele mele. Trebuie să existe un rost al tuturor lucrurilor. Timpul mi-a măsurat pașii cu așteptarea ta. De ce nu m-ai chemat mai înainte?, mă întrebai. Pentru că eu nu am talent la desen, liniile le fac încet,, stângaci și cu teama de a nu greși, precum șoaptele. Și-apoi fiecare amănunt contează. Când ți-am desenat părul, munții erau plini de zăpadă și am hotărât să mai pun și altceva, așa că am mai așteptat un anotimp. Trebuia să-ți așez undeva și ce mamei mele îi plăcea. Mama mea știa multe despre zâmbet și viață. Din bunătatea ei am învățat multele lucruri, din bunătatea mâinilor ei pașii mei mi-au dibuit multe cărări de liniște. Când am întâlnit florile din fânețele unde caii își slobozeau libertatea, am fost în mare dilemă, nu știam unde să ți le pun. Erau multe și diferite. Ca un Cer din care primim lumina zâmbetului erau. Nu puteam să știu în ce parte îți dorești duminicile, așa că le-am pus în mine. Trebuia să-ți ofer și eu ceva în ziua în care urma să te întâlnesc. Erau blânde, calde și se hrăneau cu lumină. Le puneam în mine pentru că le puteam lua de acolo oricând ar fi trebuit să înțeleg câte ceva despre mine. Uite ce bine-

ți stă acum cu ele în zâmbet și pașii desculți. Câmpul de floarea-soarelui, răsăritul din marea cu valuri, curcubeul, urmele de pași, valurile și toate celelalte anotimpuri ți le-am pus în așteptarea de tine. Te-am putut astfel întâlni pretutindeni. Deja începusem să cred în ideea de fericire. Într-o zi nu găseam ce să-ți pun pe glezne și umeri. Bunica, care stătea sub teiul din curte împletind într-un ciorap lumina unei dimineți, m-a chemat la ea și după ce m-a mângâiat cu înțelegerea albă a anilor ei, m-a luat de mână și m-a dus la lada în care își ținea zestrea și mi-a zis să aleg. Am luat albul rochiei de mireasă și câteva duminici. Ale ei erau altfel... Aveau zăpezi până la Cer și bunica era acolo o copilă ce vorbea cu pomii din curte și ce peste tot. Ce zâmbet avea bunica, ce duminici! Munții cu piscurile înfipite în Cer chemau oamenii copii să-i învețe mersul copăcel. Mă gândeam la tine, la noi, la zborul păsărilor și la rostul multelor lucruri ce trebuie să le așezăm în noi. Într-o dimineață am simțit primul semn al existenței tale. Pieptul, mâinile și tot ce în mine respira, nu mai erau singure. Așteptarea, devenise miloasă, se îmblânzise. Te simțeam, simțeam că ești aproape, că din moment în moment ai să-mi apari. Nici în tăcerea mamei mele nu trebuia să mai fie suferință pentru mine. Atunci am luat pereții camerei, i-am înșirat pe malul mării și te-am așteptat. Aveam emoții. Ce emoții puteam să am! Îți simțeam respirația și căldura a tot ce pusesem în tine. Valurile aduceau din neant semne... Necunoașterea era albă și îmi mângâia mulțimea de pași ai așteptării. Ce-i cu șotronul ăsta aici?, ai întreat. Acestea a fost primul lucru pe care l-ai întreat. Sunt pereții camerei tale, ți-am spus. Viitoarea ta cameră. Domnule ești nebun, mi-ai zis privind curioasă în jur. Ți-am văzut pentru prima dată zâmbetul. Eram uluit pentru că uitasem de câmpul de flori și nu știam de unde ai surâsul. După felul cum alerga pe deasupra mării, am înțeles că se copilărise aici. Nu aveai cum să nu zâmbesti. Tot ce pusesem în tine era în urmele așteptărilor mele și peste tot în jur. Te recunoșteai în mine și zâmbeai! Înțelegeai! Doamne cât de multe lucruri a intuit bunica! Dă-mi mâna și hai să jucăm șotron, mi-ai zis. Mâna ta își trimitea căldura în mine precum toate cele puse în tine. Precum adâncurile din care veneai te iubeam și te simțeam. Oamenii nu pot trăi singuri! Urmele pe nisip erau ca niște martori fără putință de tăgadă. Tăcerea dădea semne de resemnare. Mersul pe pereții camerei tale improviza nemurirea. Copilăria din zăpezile rochiei de mireasă a bunicii se juca cu pescărușii. Ceva din ce mamei mele îi plăcea, aduna scoici și le arunca din nou în mare. Ce zâmbet uriaș avea Cerul! De ce trebuie să fim mici?, te întrebam. Pentru că celorlalți din mulțime să nu le pese de noi, îmi spuneai. De ce să nu le pese de noi? Trăim împreună și împărțim aceleași zile și anotimpuri. Ar trebui dată o lege, îți spuneam, o lege care să oblige la mersul desculț, o lege care să oblige

să înțelegi și să începi să trăiești. Dar ea există, îmi spuneai, în timp ce-ți strângeai pereții camerei de pe nisipul cu urmele așteptărilor mele. Noaptea oamenii o iau mereu de la capăt, de aceea neantul de unde vin valurile, aici la mal devine alb, precum înainte și eu eram, îmi spuneai. În fiecare seară îți strângeai cu aceeași grijă pereții camerei ce-ți fuseseră șotron la bine și la rău. Nu suport buzunare pline, de aceea le port cu mine, la piept, să le strâng, precum urmele din îmbrățișarea ta. Visele mele nu-mi cer niciodată nimic, dar eu le înțeleg și le dau drumul să se întoarcă, precum porumbeii duc mesaje... Dimineața obosite și stoarse de uitare, câteva, se mai pot zări în mâna valurilor. Împărțim frățeste tot ce agonisim. Privește ce urme de pași sunt peste tot și nimeni nu țipă, nimeni nu caută. Totul trebuie să fie simetric precum lacrimile ascunse în neantul ochilor tăi frumoși. De aceea privirea, gândurile, munții sunt în îmbrățișarea noastră. Anotimpurile sunt în aceeași veșnică căutare întru simetria ochilor tăi. De aceea valurile vin și pleacă. Ca și cum au uitat ceva, ca și cum mai e ceva de lăcrimat, de zâmbit, de spus, ca și cum trebuie să învățăm despre noi și să înțelegem. Privirea de sus ne face mai mici și pare că ne ascundem. Fără să știm ne ascundem. Precum orice copilărie ne ascundem. Precum universul ne ascundem. Fără să știm ne ascundem. De aceea privim de sus stelele, da, de sus. Așa cum ne trimitem gândurile. Precum bunica părul lung și-l pieptăna. Acum știu de ce am așteptat atât, mi-ai spus într-o zi.

Ca totul să fie simetric, precum ziua în care ne întoarcem!

În fiecare dimineață îți duci, cu aceeași răbdare, pereții camerei pe malul mării și nu te temi. De ce noaptea îi iei cu tine?, te întrebam. Și cochilia melcului are o spirală, îmi spuneai. Oamenii privesc de sus, văd nisipul pe care-l călcăm a desculț și se simt liberi, iar noi le suspționăm fericirea de înaltă trădare. Și-mi car pereții camerei cu mine. Nu din nonconformism, nu! Tot ce e pus în mine trebuie să-mi rămână, să-mi rămână în preajma pașilor. E darul de preț al sufletului meu. Fiecare din noi primim câte ceva și dăm mai departe. Totul trebuie să vie în împărăția ta simetric și să devină podoabă pentru degetul tău inelar! Ne împletim coroana de spini singuri, apoi ne-o punem pe deget. Nu vrem să abuzăm de mila oamenilor, au atâtea lucruri de neînțeles, de ignorat, de urât. Urc vârful de munte cu tine. Agoniseala lor de lacrimi e toată în noi. Ei cred că este o pedeapsă și ne hulesc. Povara nevinovăției lor este din ce mai grea pe umerii noștri pe care bunica își zburdă albul copilăriei. Trebuie să ajungem acolo sus! Trebuie! Ei cred că e pedeapsă! Știm ce trebuie să se întâmple... Urcăm, urcăm, urcăm, printre mâinile amenințătoare precum un labirint cu singura ieșire spre Cer! Acolo sus ne așezăm pe crucea pereților șotron cu fața spre neantul de deasupra noastră. La poalele piscului a rămas lumea! Un uriaș neant de așteptări între noi și drumurile lor!

Acum totul este simetric?, mă întrebi. Privește acolo jos, îi spun în timp ce noi urcăm, urcăm, urcăm...Toate aceste întrebări ni le punem mereu, cărămidă cu cărămidă, până când podul va fi gata. Tu meriți totul!

Zeflemeana

Camil PETRESCU

*Când va veni sfârșitul lumii
Românii nu vor fi atenți
Isus a spus: „Talita kumi“
Dar nu pentru inconștienți.*

*Iar Ziua Domnului, ca hoțul
În miez de noapte va sosi
Femeia va dormi, iar soțul
Reviste porno va citi.*

*N-avem conștiința tragediei
Și totul luăm „à la légère“
Noi, campionii bășcăliei
Am compromis orice mister.*

*Avem o scuză de fațadă:
„Lasă, că merge și așa!“
Trădăm la primul colț de stradă
Și-apoi încălecăm pe-o șa.*

*Senzația e de plutire
De infinit parașutism
Noi am făcut mișto subțire
Și de marxism, și de fascism.*

*Ce Decebal și Burebista?
Ce patriotul cărturar?
Trăiască Mița Biciclista
Și berea rece la pahar!*

*Mitică veșnic să trăiască
Și noi pe lângă el, noroc!
Filozofia chelnărească
E tot pe loc, pe loc, pe loc!*

*Întreaga drojdie se scurse
Din mahalale de Fanar
Și-n loc să fim un roib de curse
Noi am ajuns din cal – măgar.*

*Pe primul loc e-njurătura
Ea pentru toate e un leac
Simți cum îți umple toată gura
O moștenim din veac în veac.*

*Noi „facem“ și „băgăm“ de-a valma
Noi suduim neîncetat
Iar la acest popor, sudalma
E o religie de stat.*

*La treburile serioase
Noi nu ne concentrăm destul
Avem o somnolență-n oase
Și-o zeflemea de prost fudul.*

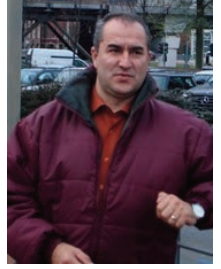
*Si doar la reluări de faze
Parcă ne mai trezim puțin
N-avem profil de kamikaze
Tiparul nostru-i byzantin.*

*Apocalipsa furtunoasă
Îi sperie pe pământeni...
Pe noi nu ne-o găsi acasă –
Vom fi la meci, sau la pomeni.*

*Aceasta, poate, ne e soarta
S-o tragem și pe asta-n piepți
N-aveți decât să-nhideți poarta
Dacă tot face ea pe moarta...
Hai, că românii e deștepți!*

POEZII

Benone Ion PĂSĂRIN

Lamentație de Luni și pervaz verde

Atunci
am crezut că e Luni
clădit între arce vineții și coji de pâine
precum un sâmbure de lebădă neagră...
Dar poate că nici nu a fost aceea zi
încă
altfel
s-ar fi putut zări înserarea
în mijlocul ochilor plini de ierburi
fumegânde
iară Cerșetorul cu degete arse
de rugă
ar fi răscolit cu creanga sa de timp
și sunet
în candela plăcerilor umbrei
plină de vorbe
și ceară...

Ăstimp
cu coate rezemate pe pervazul ferestrei -
cea cu vopsea verde și scorjită -
îmi pare
totuși
că te aud
goală
răsturnată peste cuiburi sparte de frig
așa precum te-ai naște întâia dată
și-mi spun: e prea întuneric
prea mult zaț în scurgerea secundelor
tale
prea mult zgomot de zaruri de os
și prea multe glezne
împreunate
a dans...

Ecouri dinlăuntrul lucrurilor albe

Dimineața aceea
s-a spart
deodată
sub năvodul privirilor mele
de pervazul
ferestrei
precum oul
picat
odinioară
din cuibul de lut și pelin
al păsării fără de nume
zidit sub streășină.

Mirată și palidă
acea dimineață
asemeni unui bulgăre de aer
istovit
a apucat a privi
mai apoi
cu sfială
în camera acelor insomnii
plină de unghiuri, de oglinzi negre
și umbre alandala
întrebându-se:
Cine-i oare străina sub care foșnesc
lungi damascuri ?
Cine-i păzește giulgiul de somn, umbră
și tăcere?
Ori freamățul lucitor al călcâiului
dezvelit?

S-a stins demult
dimineața acelei zile
plină ochi de semne de întrebare
deși
uneori
mi se pare că o mai zăresc
la fel de mirată și de palidă
în dreptul tăcutei mansarde
proptită în coate
cu capul în palme
și cu lumina acelor ași gânduri
așternute
înainte
și după
acea clipă
de nenufăr...

Răni și culori grăbite

Deodată
în timp ce degetele despică aerul
plecării tale
întrebările îmi devin din ce în ce mai
puține
umbrele fluturilor de somn tot mai
sfâșiate în insectare
iară amintirile iau forma licorii risipei...

Mi-aș fi dorit să nu-ți fi lipit atât de
strâns
pe trup
fântâna albastră de frig a zbaterii mele
să te mai pot striga
uneori
prin cercuri de smalț și seve ostenite de
lumină...

Mi-aș fi dorit să îmi porți ca nimeni alta
cămașa prelinsă peste cupele de cucută
ale sânilor tăi
nunții
să îmi trezești dimineața adăpând
chipuri de îngeri
cu cerul și cu pământul
și cu taina albului ecou...

Totuși
întrebările îmi devin din ce în ce mai
puține
și port precum în acele zile de ploi și
neliniști firave
în podul palmei
pulberea de stamine a pasului tău
grăbit...

DRUM DE MAGIE – POEZIA

Veronica BALAJ

Silvia C. NEGRU - „Harpa de piatră/ The stone harp”
(Traducere Olimpia Sârb,
Editura Eurobit, Timișoara, 2020)
„Când picură viața, grădinile cântă” (pg.222)

După un număr remarcabil de volume, versuri, eseuri, biografii, proză scurtă, dramaturgie, Silvia C. Negru, membră UARF și la Societatea Enciclopedică Banatul, așa cum rezultă și din Fișa de autor, de la finele cărții în discuție, „Harpa de piatră”/ „The stone harp”, intervine în spațiul literar cu noi pagini care întregesc frumos profilul său de scriitoare. Debutând la prestigioasa editură Facla din Timișoara, în 1985, cu volumul „Carnavalul florilor”, și fiind bine primită de confrății într-un scris, {numim doar paginile de întâmpinare semnate de poetul vremii, Damian Ureche sau Aurel Turcuș}, Silvia C. Negru a străbătut un drum al creației literare fără sincope. De câte ori avem de-a face cu o asemenea implicare știm că este vorba de răspunsul dat la trăirile interioare. Se adaugă totdeauna, perseverența înrudită cu truda și pasiunea.

Deși s-au adunat sub același nume, de-a lungul vremii, volume cu trimitere la mai toate genurile literare, deși a fost prezentă cu articole în diferite reviste sau la conferințe, ori activități culturale, totdeauna, Silvia C. Negru s-a considerat în primul rând, poetă. Poezia este pentru ea o emblemă a existenței personale, drept pentru care, ne vom referi cu precădere la acest statut al său.

Volumul în discuție, recent apărut, invită încă din titlu, la o colaborare cu cititorul. La o descifrare a metaforei. „Harpa de piatră”, ni se sugerează, că va cânta cumva, nu este doar o imagine picturală, decorativă imprimată pe copertă. Cum și ce sunete va scoate o harpă din piatră? Cine o va însufleți oare? Poate versul. Poate imaginația poetică. Sau, ambele

duse/aduse în rotundul expresiv prin harul creatorului de univers artistic. Oricum este un titlu inspirat și ne duce cu gândul la Eichendorff, care, nota, mergând pe linia magiei cuvântului stilizat în scris: „Dacă găsești cuvântul magic, lumea începe să cânte”.

Cartea de față, este un sumum de trăiri împletite cu o vibrație particulară. Spun particulară, întrucât, avem de-a face cu o derulare a acestora, într-un spațiu larg, între pământ și cer. Coordonata principală a structurii volumului este însăși existența. Esența acesteia. Existența în poliedrice trăiri și reverberații artistice. De aici, desfășurarea unui mosor, adesea invocat în versurile volumului. Firul mosorului conduce sugestiv spre o notă magică. Magica traversare a vieții terestre, dublată de magica iluzie a percepției celeste. Două fațete ale simțirii profunde. Superficialul cotidian, mărturisește chiar un vers, o irită pe autoarea care, a avut chemarea spre esență, spre raportul om-univers încă de la volumele de început. Argumente sunt și unele titluri ale acestora, precum „Stihuri pentru cruce și destin” (Editura Pardon, 2006), „Altar” (aceeași editură, 2007), sau „Întrupare” (tipărit la Drobeta Turnu Severin, Editura Profin, 2013). Versurile volumului surprind intersectări frapante în derularea neliniștilor încercate în perimetrul existențial concret sau, imaginat, descifrat parțial, adică, om-cer-pământ-divinitate.

Ilustrăm citând câteva din multele versuri exemplificative: „Aerul ne încearcă rezistența la mari înălțimi/Vocile spectaculare sunt pline de Cer. Mă mângâie atentă însingurarea. Din Biblia gândirii noastre/ Se rescrie seva spiritului ales” (ecou modulat-pag-42

Existența terestră, umană, are sens doar în pandant cu imaginea sa celestă. Divinitatea fiind prezentă și când nu-i este pronunțat numele. Sugestia funcționează la parametri subtili, dar înalți ai senzorialului particular. Cititorul are avantajul de a se compara cu sine, în trecerea de la o trăire la alta. Citez poemele „Semn în imagine” (pag 154) adăugând și titlul altui poem „Trăite și nerostite” (pag. 174). Dacă poemele au marca existenței, a esenței, obligatoriu, în logica interdependenței, intervine firește, ideea de trecere. Și asta nu se poate imagina/defini, decât prin raportarea la durată. Timpul devine astfel, o altă coordonată de susținere a imaginilor poetice. Am putea spune că infiltrarea acestui concept în vers are dimensiuni absolut fascinante, de la incertitudine și flăcărie, la regăsirea luminii divine. Iată doar un exemplu

de poem:

„Clipa se dezbracă pe calea căinței/ În vetuste oglinzi, stă sacralitatea./ Priveliști, balsamuri și arderea Păsării pe cântatul necântat, în derobarea clipei.”(pag.16)

În magia existenței între pământ și cer, între real și cerul imaginat, este loc pentru singurătate, strigăte, nopți cu lună, vise, cununi de lauri, păsări care poartă semințe germinatoare, munți, dealuri, harfe... Harfe din piatră care pot cânta dacă versul este slobozit, precum sugerează poezia care dă și titlul volumului:

„Plini de speranțe ne trecem/ Pe lângă piscuri cu iarbă albastră/ Acordurile-n piatră cer rânduială clerului Peste armonii necunoscute/ Muzica ne fură iubire! Nemărginirea e fără păcat/ Spiralele în panta domoală Ne dăltuie în trup, smerenia clipei/ Născătoare de aripi la cer” (pag.222)

Mult dăruite de har sunt versurile despre puterea clipei, în poemul cu același titlu:

„Au înflorit pietrele/ Între noi/vor curge ape neprihănite/

Zbaterile, toate în năvod peste ape/ peste praguri deschise/florile pietrei cu vise” (pag.152)

Iubirea, coordonată esențială a existenței, nu putea absentă din acest palmares al trăirilor. Și de data acesta însă, Silvia C. Negru, ne conduce spre percepții înalte. Este o iubire cu marca sacralității. Ne putem imagina o iubire cu vectori esențiali: iubirea umană dublată de iubirea divină. Fără de care, în ambientul terestru nu ar avea aripi. Nu ar avea deschiderea infinitului. Și deschiderea spre visare:

„Nu laude deșarte, nu mari cosmogonii/ ci, în termenii luminii/ ne rânduim a fi/ avem puterea de-a iubi, ca simpli călători pedestri/ Recunoștință -semn pe semne-/ În For interior, doar pentru Tine, Doamne, e spațiul trăirii mele/ smerit și închinător.” (pag.164) Sau:

„Aproape strigam la cer, Doamne, mi-e frică/ de o altă iubire/ Brațele fotoliului Fitness, mă îmbrățișează Stelar.” (pag.34))

Iubirea divină dătătoare de lumină într-o necuprindere a timpului, nu poate fi exprimată decât poetic. Acest fior metafizic susține tonul meditativ al volumului. Nu lipsește nici tonul unei confesiuni discrete dar și aceasta, nu capătă rezonanță decât într-o trimitere spre etern, spre proiecția cerului umanizat prin trăirile poetic-umane.

Poezia este o a doua stare existențială. Acest lucru răzbate în valuri, de la o pagină la alta. De pildă:

„Mă locuiește o stare/ Ca de-o prelungită

viață.” (pag.56)

Foarte sugestiv și reușit integrat în vers, ar fi de notat poemul „Noaptea când se fură caii”. O lume cu aură misterioasă, e viața și e dispariția, e prezentul cu speranța și tristețea și necuprinsul laolaltă, într-un singur suflet:

„E noaptea-n care sufletele mor? Secunde mai bat în cer?/ Pe-ntinsa mea tăcere / E flacăra, nu ger.

Din când în când, tresar,/ Că-mi este foame/ De liniște în suflet /De tine și de Paradis.” (pag.70)

Puterea magică a poeziei. Drumul său are cotituri și înălțări dar, poate, cea mai elocventă imagine a sa, ar fi un anume ritm, care ține tot de viață, de existență. Ce -ar fi lumea fără mișcare? Dar fără cântec și vers? Iată că, poezia salvează lumea de o stare seacă, aridă, chiar nevibrațională. Până și o harfă din piatră poate fi racordată la sunetele existenței. Doar în poezie, așa cum spune însuși versul volumului de față, se poate găsi magica forță a luminii divine, dătătoare de sens și suflare. Se poate, poetic, așa cum sugerează o admirabilă metaforă dintr-un vers, parafrizat -o barcă din salcâm, salvare pentru om și vis. La fel în poemul „Arca din lemn de salcâm” (la pag.168)

Aceeași undă poetică marchează legătura autoarei cu marile personalități culturale, vezi poemul dedicat lui Lucian Blaga, sau, legătura afectivă cu spiritul limbii materne care susține dănuirea poemelor sale. Ilustrativ, convingător, fără ocolișuri, mărturia poetică în „Deslușirea vocalei”, ca și în alte versuri. Cât despre traducere, nu ne este la îndemână a face considerații, decât celor care cunosc perfect limba engleză. Avem încredințarea că atmosfera specifică poemelor autoarei Silvia C. Negru, este redată la aceleași cote de persuasiune și farmec, și în varianta tradusă. Un volum în care valorile cuvântului sunt așezate la rang de sugestie și înțelesuri rezistente în timp.

Nostalgii de tristă iarnă

- poeme -

Motto: *Am ascuns copilăria, într-o țandără de gând/ Și de-acolo-n seri de iarnă,/ mi-o visez,/ tot rând la rând*

Mircea Dorin ISTRATE

Uitatele povești

*E miez de seară întristată,
Un foc zglobiu îmi arde-n vatră,
Pe gene somnul se prelinge
Și visul pleoapa ne-o învinge.*

*Noi, pruncușorii ingerești
În gând cu vraja din povești,
Pe-un pat cu paie moi ca pana,
Și legănați de Sfânta Ana,*

*Ne facem somn netulburat
În baldachin de împărat,
Înconjurați de îngerei
Crezându-ne iar pui de lei.*

*

*Mai vino Buno, de-unde ești
Și spune vechile povești,
Să fim cum fost-a, Feți-Frumoși,
Vânând Balauri furioși,*

*Salvând la fete de-mpărat
Ce-un zmeu bățos mi le-a furat,
Să căutăm Mere de Aur
Păzite strașnic de-un balaur.*

*Că eu, uitatu-am de-acum
Poveștile cu omul bun,
Cu Chipăruș, cu Barbă Cot,
Cu Cotoroașele ce pot*

*Să facă apă vie, moartă
Și vrăji să schimbe a ta soartă,
Cu cai frumoși, înaripați,
Cu cerbi bătrâni, încoronați.*

*

*Bunicii nu mai spun povești,
Cu fapte mari și voinicești,
Nu li-i mai visu-naripat,
Li-i gândul trist și-mpovărat*

*Amară-i vremea pe aici,
Sunt supărați ai mei bunici
Și nu mai are cin' să spună,
Așa măcar, odată-n lună,*

*Ca un sfârșit la o poveste,
Cum mai de mult ne da de veste:
„Urcatu-m-am apoi în șea
Și spusu-v-am povestea mea”*

Copilărie

*Se îmbrumează timpul ce-l trăim
Și toamna vieții încă stă să vină,
Din ce în ce mai mult de-acum
dorim
Să fim din nou în vremea fără vină,
O preamărită clipă de vecie,
În raiul nost' de-atunci, copilărie.*

*Destule sunt onoruri și măriri
Și-averi și bani ce-avem de-
adunătură,
La alții le-om lăsa drept pomeniri
Din timpuri ce de-acuma ne
trecură,
Nevoie nu-i de ele un' ne-om duce,
Ci doar de-un răs viori, frumos și
dulce.*

*Acol' nu-s griji, nevoi și suferință,
Acolo-i raiul cela din lumesc,
Acolo-i adevăr și pocăință
Și bucurii și plâns copilăresc
Și câte nebunii nevinovate
S-au strâns în vremi de-aunci,
îndepărtate.*

*Acum că am văzut tot ce-i pe lume
Și am gustat necaz și bucurii
Cu siguranță că ce fost-au bune
Au fost mai toate când eram copii,
Ne-ndatorați la nimeni cu nimic,
Și răsplătiți adesea cu-un...pupic.*

*Acolo dar Mărite, Tu ne lasă
Răsplată să avem de fost-am buni,
De ce-o mai fi pe lume nu ne pasă,
Pe alții lasă-n ea dacă-s nebuni,
Noi vom trăi-n curat și-n bucurie
Clipite ne-ntinate de vecie.*

Urmele copilăriei mele

*Pe casele din sat, lungită slabă
Ce șerpuie pe-o vale mai cotită,
Din poala unui deal, demult pornită.*

*Îmi ninge liniștit, ca-ntr-o poveste,
Prin văgăuni, vântuțul troienește
Zăpada ce-o să cadă până-n seară
S-o țină-așa, mai până-n primăvară.*

*De mâine, sus pe hulă s-or porni
Copiii năbădăioși, frumoși, zglobii,
Și-acolo-mi fi-va iară lumea lor,
Gălăgioasă ceată în ciopor.*

*Toți cu obraji roșii-mbujorați,
Un stol în neastâmpăr, minunați,
În râsete, în glume-n voioșie,
Superbă clipă prinsă-n bucurie.*

*Așa am fost și noi, cândva, odată,
Nestăvilită ceată, zvăpăiată,
Copii îmbucurați de o trăire
Ce-acu-i în minte, dulce amintire.*

*Iar când îi văd în râset cum îmi zboară,
O lacrimă pe geană îmi coboară,
Aminte să-mi aducă, cum cândva
Am fost și eu ca ei, pe undeva.*

*De ce nu ține clipa asta în neștire,
Acol' să fim copii în fericire?
Iar când de ea cândva ne-om sătura,
Încet, pe nesimțite, vom pleca,
Și urma sa cu drag, i-om lăcrima .*

Domnii Țărilor Române - ctitori de lăcașuri ortodoxe valahe în Epir și Tesalia. O viziune a lui Iorga de la 1914!

Ionuț ȚENE

Consider că ar trebui rescrisă istoria bisericii ortodoxe din Țările Române pentru secolele XV și XVIII. Sprijinirea bisericilor ortodoxe din Balcani, aflate sub stăpânirea imperiului otoman, de către domnii Țării Românești și Moldovei, nu trebuie pusă doar pe seama unor interese de sprijin reciproc pan-ortodox sau intra-ortodox, ci și pe anumite conotații cu referințe etnico-religioase românești. Este de subliniat cum domnii români finanțau nu numai mănăstirile din Sfântul Munte Athos, ci și lăcașurile din nordul Greciei, afirmându-și notorietatea pe linia tradiției bizantine și confirmându-se, altfel, teoriei "Bizanț după Bizanț" a istoricului Nicolae Iorga. De remarcat sunt daniile și privilegiile consfințite prin hrisoave de către domnii Țărilor Române către mănăstirile din Epir, Ianina sau Tesalia, care paradoxal nu erau grecești, deși așa erau considerate în imaginarul colectiv de documentele și hronicele epocii, ci lăcașuri sfinte ale valahilor autohtoni. Această populație românească era răspândită pe teritoriul Greciei de azi, teritoriul fiind sub stăpânirea Turciei în evul mediu și în zorii epocii moderne. Legăturile Bisericii românești cu celelalte Biserici Ortodoxe au fost întotdeauna strânse și pot fi urmărite chiar din primele veacuri creștine. Contactele bisericești ale Țării Românești și ale Moldovei cu Patriarhia ecumenică s-au întrerupt brutal după 1453, anul căderii Constantinopolului sub turci. Acestea legături s-au reluat abia în primul deceniu al secolului al XVI-lea prin religie. Locul politic și religios lăsat gol a fost preluat de domnitorii români ca o moștenire a Bizanțului imperial. Voievozii noștri au devenit de fapt patronii spirituali și materiali ai bisericilor ortodoxe din Balcani și, bineînțeles, ai Patriarhiei Ecumenice. Domnitorii români și-au preluat rolul de

protectori reali ai mănăstirilor și bisericilor ortodoxe din zonele geografice locuite de valahi din Grecia istorică. Toate aceste interferențe religioase au dus spre un sprijin mutual reciproc între români din sudul Dunării și cei din nordul fluviului. Spre exemplu, mănăstirea lui Ghiorma banul sau „a grecilor” din București (ctitorul a fost un epirot, posibil vlah) a fost închinată Episcopiei din Pogoniani din Epir. Mănăstirea Valea, din părțile Argeșului, ctitoria lui Radu Paisie din prima jumătate a secolului al XVI-lea, deținătoare a mai multor moșii, a fost închinată mănăstirii Gura din aceeași eparhie epirotă. Astfel, mănăstirile Bradu, în părțile Buzăului, și Codreni, în județul Ilfov, erau închinare la mănăstirea Molivdoskepastu, în apropiere de Dipalița, în aceeași eparhie – mănăstirea respectivă primise și o subvenție anuală de 3.000 de aspri din partea lui Radu Mihnea al Țării Românești. Conexiunea intra-ortodoxă dintre români ortodocși din Grecia și Țările Române a funcționat secole de-a rândul. Alte mănăstiri românești erau închinare celor din eparhia Ianina, tot în Epir. De pildă, mănăstirii Sfinții Părinți, lângă Zița în Epir, fiind închinare mănăstirile Sărindar (sau a „Coconilor”) din București (zona de azi a Casei Armatei), deținând peste 30 de moșii și Mislea din județul Prahova, ctitoria lui Radu Paisie, tot cu un număr însemnat de moșii. După 1689 mănăstirea Sfinților Părinți a fost declarată stavropighie a Patriarhiei ecumenice, ajungând în această situație și cele două metocuri românești. Mănăstirea Sf. Ioan cel Mare din București – pe locul clădirii C.E.C. – (rezidită de Constantin Brâncoveanu, sec. XVII/XVIII) era închinată la mănăstirea Sf. Prooroc Ilie, situată tot în apropiere de Zița, acestea au devenit și ele „stavropighii” patriarhale. Menționez că mănăstirea Băbeni, lângă Râmnicu Sărat, împreună cu metocul ei, schitul Bordești, erau închinare la mănăstirea Vellas, în apropiere de orașul cu același nume, în eparhia Ianina, iar mănăstirea Dedulești, în aceeași regiune a Râmnicului Sărat, era închinată la mănăstirea Sfinții Apostoli din Kațika, sat lângă Ianina, așa cum remarca marele istoric al bisericii noastre Mircea Păcurariu. Alte două mănăstiri din Epir, Sosinu și Brodetsi, deși nu aveau metocuri la români, s-au bucurat de ajutoare din partea domnilor români ca Neagoe Basarab, Șerban Cantacuzino sau Constantin Brâncoveanu. De asemenea, mănăstirii Mavromol din Epir îi era închinată ctitoria cu același nume din

Galați a lui Constantin Duca, din 1700-1703. Alte câteva biserici și mănăstiri din Ianina și împrejurimi erau ctitorite de vlahii din Epir. De pildă, mănăstirea Sfinții Apostoli din Dipalița era ctitoria fraților Panu Arsenie și Teodor, iar mănăstirea Sosinu era ridicată de un negustor „din Valahia” Ioan Simota și frații săi Chiriță și Emanoil. Mănăstirea Vlasiu, fostă în munții Pindului (districtul Cardia), era o ctitorie a vlahilor tesalioți Gheorghe slugerul cu soția sa Cherața și fiul lor Constantin postelnicul, amândoi cu slujbe în Moldova, în timpul lui Vasile Lupu (se păstrează și portretele lor votive, în frescă). În 1624, Radu Mihnea, pe atunci domn în Moldova, închina mănăstirii Sfântul Ioan Botezătorul din Sozopole, ctitoria lui Aron Vodă din Iași, dar după șase ani Alexandru Coconul o închina mănăstirii Sfântul Ioan din insula Halki. Amintesc și de mănăstirea Hlincea care a fost închinată de Vasile Lupu celei din Arghirocastro, astăzi în Albania. Mănăstirea Sfântul Ioan din Focșani, ctitoria lui Grigorie Ghica Vodă, a fost închinată mănăstirii Sfânta Anastasia de lângă Tesalonic. Toți acești călugări „greci” erau de fapt vlahi din Grecia. Un alt cărturar „grec” care a trăit mult timp la români a fost mitropolitul titular Matei al Mirelor, originar din Pogoniana, din Epir, cu studii la Constantinopol. El a fost protosinghel al Patriarhiei. A îndeplinit importante misiuni la Moscova, apoi la Lvov, unde a fost trimis să întărească în credință pe ortodocși, în urma actului de unire cu Roma, săvârșit la Brest. În 1605 a fost ridicat la treapta de mitropolit titular al Mirelor Lichiei, după care a venit în Țara Românească, dându-i-se egumenia mănăstirii Dealu (1609). A rămas la Dealu până la moarte (1624). De multe ori a fost însărcinat de domnii țării să judece anumite procese sau să facă unele cercetări, mai ales în probleme de proprietate. Mănăstirile din Ianina au beneficiat de sprijinul românilor, mai ales datorită mitropolitului Dositei Filitti (1734-1826).

Subliniez că mănăstirea Stavropoleos din București, ctitoria călugărului Ioanichie din Ostanîța Epirului, devenit mitropolit titular, beneficiara unor danii oferite de mai mulți domni fanarioți și boieri, era închinată mănăstirii Gura din Ostanîța (zona vlahilor din Grecia). În ultimele două decenii ale secolului al XVIII-lea s-au tipărit mai multe cărți cu caracter laic, cele mai multe în „noua tipografie de la Izvorul tămăduirii de la Cișmea”: „Mic manual de legi, al lui Alexandru Ipsilanti”, în grecește și românește (1780), „Abecedarul mare” (1783),

„Descrierea Valahiei”, tradusă după lucrarea în limba franceză a generalului Bauer (1789). În acele epoci Biserica ținea și de școală și de propagandă etnico-religioasă. Meșterii care au îndreptat și tipărit ultimele două cărți erau Nicolae și Ioan Lazăr din Ianina, desigur vlahi din Epir. Revenind la domnul Vasile Lupu al Moldovei, acesta a fost un ctitor de mănăstiri ortodoxe în Balcani și un om puternic care înscăuna proprii săi patriarhi pe scaunul de la Constantinopol. În septembrie 1644, Partenie I cel Bătrân a fost înlăturat din scaun și înlocuit cu Partenie II zis cel Tânăr, cu concursul lui Vasile Lupu. În octombrie 1646, acest Partenie II a fost înlăturat din scaun tot prin Vasile Lupu, care i-a plătit și datoriile făcute în cei doi ani de păstorire. De aceea, Nicolae Iorga scria: „Orânduitor al întregii vieți ortodoxe, supraveghetor al ei de fiecare clipă, răsplătitor darnic, dar și pedepsitor fără cruțare, făcător și răsturnător de patriarhi, găzduitor al fruntașilor Bisericii răsăritene, convocator de sinoade și îndreptător al credinței prin hotărârile acestor adunări ținute în umbra lui, Vasile Vodă merită un loc mare în istoria întregii lumi ortodoxe”. (Nicolae Iorga, Vasile Lupu ca următor al împăraților de răsărit, 1913. p. 207 și Mircea Păcurariu, Istoria Bisericii Ortodoxe Române Volumul 3, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1981). De ce făceau domnii români astfel de danii dincolo de aspectul religios acestor zone geografice sud-dunărene? Răspunsul ni-l oferă marele istoric Nicolae Iorga.

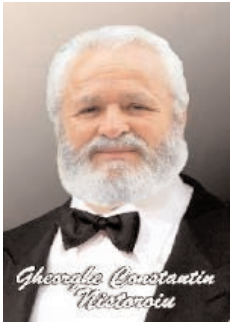
Unul dintre cei mai mari istorici români, Nicolae Iorga a publicat la București o carte în anul 1914, intitulată „Fundatiunile domnilor români în Epir”, carte apărută sub egida Academiei Române. În realitate studiul este un extras din Analele Academiei Române, Seria II – Tom XXXVI. Memoriile secțiunii istorice și tipărite la Librăriile Socec & Comp. și C. Sfetea. Acest studiu, ca mai toate cele legate de vlahi scrise de istoricii români nu au mai fost reeditate, iar cercetarea marelui istoric a rămas astfel ignorată de istoriografia română. Nicolae Iorga dezvoltă în acest studiu o teorie extrem de originală și interesantă. El consideră că marii noștri domnitori de la București sau Iași între secolele XVI și XVIII au finanțat și sprijinit lăcașurile de cult ortodoxe din Epir și Tesalia aflate sub stăpânirea imperiului turcesc de religie musulmană, nu numai datorită unor interese pan-ortodox și de sprijin reciproc intra-ortodox, ci mai ales pentru că erau biserici și

mănăstiri ortodoxe în care viețuiau și se rugau localnicii valahi, denumiți, mai târziu, în secolul XIX cu etnonimul de aromâni. Domnitorii români ai Moldovei și Țării Românești ajutau cu bani, danii bogate, dar și cu podoabe sfinte, veșminte lăcașurile din Epir și Tesalia pentru a menține flacăra ortodoxiei printre valahii trăitori pe pământurile grecești ocupate de turci. Inclusiv domnii au închinat mănăstiri din țară pentru a sprijini aceste lăcașuri ortodoxe cu viețuitori români. De asemenea, se sprijinea cu tipografii și tipărituri de cult pentru acești călugări valahi. Mănăstiri din Tesalia și Macedonia erau sprijinite de domnul Neagoe Basarab, care dona spre exemplu mănăstirii Sf. Ilie de lângă Pogdorigiana Epirului 300 lei pe an în 1513. Mănăstirea Vlatadon din Salonic pe 15 februarie 1587 primește ajutorul de la domnul Mihnea cel Rău, care se milostea și de călugării de la Meteore, posibil viețuitori valahi. Aceste Legături cu Epirul erau vechi, încă din vremea lui Mircea Ciobanul și a doamnei Chiajna, din secolul XVI. Un personaj localnic reprezentativ ca Apostol Tzigaras era unul dintre ctitorii de lăcașuri ortodoxe în Ioanina și Epir. El a fost un mecena al românilor din Epir și înrudit cu casa domnească de la București. În acele timpuri post-medievale domnii români aveau legături frecvente cu Veneția care făcea comerț în acest areal al valahilor balcanici. Lăcașurile vlahe din Ianina aveau posesiuni în Țara Românească, ca Biserica Sfinților Părinți a lui Matei Basarab, care astăzi nu mai există. De la Ianina era și tipograful lui Vodă Mavrogheni, Nicolae Lazaru. Ianina valahă dădea țării chiar un mitropolit, pe Dositei Filittis. Acesta fusese călugăr la mănăstirea închinată Sf. Ioan, în care într-un panegiric despre el se amintea "la 1769 că vechiul rege Pir și coloniile cari în părțile Ipirului s-au tras preste câteva vreme din neamul nostru" românesc. Toate aceste legături strânse cu Tesalia, Epir sau Macedonia nu erau întâmplătoare și nu numai religioase, ci reprezentau conexiuni etnico-culturale intra-românești. (Nicolae Iorga, *Fundațiunile domnilor români în Epir*, 1914, București, pp. 3-20). Mitropolitul Dositei fuge la Brașov fiind urmărit de inamici și lasă 2000 lei pentru școala din Pogoniana unde învățau valahii. Mănăstirea Sf. Ioan din Pogoniana a devenit un focar de cultură românească în Balcani, de aici vine familia Pepano, devenită în țară Pană, apropiată de familia domnească a Cantacuzinilor, iar domnul Constantin Brâncoveanu îi trimitea 3000 lei pe an. Mitropolii

de Pogoniana veneau des în Țările Române, iar un poetul originar de aici Mitrofan Gregoras a devenit "poet de curte" la domnul Nicolae Mavrocordat murind la București în 1730. Din Macedonia și Kastoria veneau călugări "greci", de fapt Valhi, care au devenit cărturari la curțile domnești, vezi și pe Gheorghe Castriotul care a făcut negocierile de pace între ruși și țarul Petru la 1711. La 1760 un călător englez nu se sfia să spună că Atena avea un episcop valah din părțile macedonene sau a Tesaliei. Un document de la 1704 emis de un mare comis din Țara Românească vorbea de nenorocirile creștinilor ortodocși din "neamul nostru" (valah), din "Dacia Ripena" (Ripensis), adică din Kastoria și Moscopole datorită împilării turcești. Există clar în epocă o conștiință de neam românească la românii nord-dunăreni și sud-dunăreni, care se susținea prin specificul și tehnicile de ajutorare ale epocii: danii religioase și tipografii pentru cărți de cult și nu numai. (Nicolae Iorga, op. cit. 21-25). Studiul lui Nicolae Iorga cuprinde numeroase de astfel de exemple de danii și hrisoave care atestau legătura dintre Țările Române și frații valahi din Epir sau Tesalia. Nicolae Iorga își încheia profetic studiul scris la 1914: "Timp de mai multe veacuri, o țară de săraci muncitori ai pământului a sprijinit, pe lângă sarcina păstrării neamului său și aceea a înfruntării primejdiilor ce veniau asupra Apusului harnic și înfloritor, pe lângă misiunea de a mijloci cultural și politic între Răsărit și Apus, pe lângă adăpostirea învățaturii ortodoxe, și întreagă acea vieață mănăstirească a grecilor, din care apoi a răsărit idealul lor de regenerare în vremile contemporane." (Nicolae Iorga, op. cit., p.26). Sprijinul religios era de fapt un model și un instrument specific de susținere al acelor timpuri, singurul posibil și mai ales eficace de a întreține flacăra aprinsă a credinței "neamului nostru" și a limbii române în ținuturile "grecești" controlate de turci și în fața ofensivei naționalismului elen.

EROINE ȘI MARTIRE VALAHE MARI ȘI MICI ÎN VEACUL AL XX-LEA (1&2)

Gheorghe Constantin NISTOROIU

(1) „Ne-am scuturat aripile de moarte
Și ne-am croit din nou urcuș spre cer...”

(Ioan IANOLIDE)

Alături de Eroii și Martirii neamului, în lumina lor a strălucit epocă de epocă, generație de generație și Aura Eroinelor și Martirelor acestui Neam, demn, legendar și binecuvântat. Dacoromânul trăitor și mărturisitor poate dispune de sine însuși numai în ordinea spațiului temporalității sale, a istoriei naționale și universale, prin conștiința religioaso-naționalistă, morală, civico-socială, politică, conștiința propriei demnități care, are un corelat în conștiința istorică temporală, precum și în conștiința religioasă transcendentală, ca Icoană a Neamului.

„Pe aceste două temelii, mărturisirea istoricului Nicolae Iorga, se sprijină mărirea trainică a unui neam; amintirea totdeauna vie a trecutului și conștiința datoriei împlinite de toți, în fiecare clipă.” (cf. Mihail Diaconescu, Istorie și valori, Ed. Min. de Interne, Buc., 1994, p. 12)

Toate aceste ramuri ale conștiinței propriei demnități împletesc Corola nepieritoarelor valori! Rodul acestor valori supreme a crescut în ideile-forță și în idealurile fundamentale, care i-au animat pe pelasgo-geto-dacoromâni din vremurile dintâi, ale împăratului Burebista cel Mare, regelui Decebal, Voievozilor Mircea cel Mare, Alexandru cel Bun, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul, Petru Rareș, Horea, Tudor Vladimirescu, a revoluției de la 1848, Unirea Principatelor Române-1859 sub Cuza, a Independenței naționale-1877, apoi a jertfei supreme a poporului creștin ortodox care s-a adus ofrandă sacră pe Altarul Unirii Tuturor Românilor de la 1918.

Credința și nădejdea poporului drept măritor creștin conjugate cu acțiunile, strategiile, jertfele, biruințele Marilor Comandanți, a bravei noastre Oștiri, alături de

sacrificiul și jertfa sublimă a Eroinelor și Martirelor valahe au împletit lupta întregii națiuni pentru reîntregirea PATRIEI, când forța dreptului Moșiei străbune a triumfat, la 1 Decembrie 1918, asupra dreptului forței vrăjmașilor, iar ROMÂNIA renăscută DACIA, a devenit Patria tuturor dacoromânilor!

Peceți sacre, invizibile din faptele temerare de Eroii – Eroine, din sângele celest al Martirilor - Martirelor, din lacrimile suferințelor fiicelor și mamelor Nației, din geniul acestui popor ales, din plămada Elitei spirituale, s-a înfiripat, întărit și înfăptuit în sensul întregii istorii naționale în actul Marii Uniri de la Alba Iulia, la 1 Decembrie 1918, nu printr-o danie a unor circumstanțe diplomatice, ori a vrerii celor mari, ci prin consființirea Adevărului firesc, ca un Dat-Dar divin.

Unirea a fost și a durat dintotdeauna în sufletele și cugetele pelasgo-geto-dacoromânilor, de-a lungul întregii lor istorii zbuciumate și izbăvitoare, aspre și luminoase, încercate și armonioase, durând peste aceste meleaguri primordiale, cea mai înaltă cultură și civilizație!

UNIREA în CUGET și-n SIMȚIRI a fost Axa Cuvântului, Osia limbii străbune din vremuri imemorabile strămoșești, care a ars și luminat în noi dintotdeauna, am gătit-o, am grăit-o și am afirmat-o cu demnitate, cu luptă, cu suferință, cu cruce, cu biruință, cu dragostea și cu înțelepciunea noastră, dar a fost și rodul mileniilor, al secolelor de luptă dreaptă, dârză, demnă pentru salvagardarea Ființei naționale a Neamului, a Națiunii, a Patriei privind IDENTITATEA-CONTINUITATEA și DĂINUIREA conștiinței noastre religioase și naționaliste!

Când vânturile istoriei suflau cu vrăjmășie, când uraganele și grindina urlau cu dușmănie peste sufletul frumos și curat al Neamului nostru, El s-a adăpostit în cerdacul Munților Carpați, în dârzenia Crailor, în pridvorul Bisericii-Mame, în gingășia și sfințenia mamelor, în puritatea și dorul fecioarelor, în sihăstria călugărilor, în sânul aprins al rugii de foc a monahiilor, în amvonul preoților, poezilor, filosofilor, înțelepților și profeților geto-dacoromâni, fiindcă sufletul Mare al unui popor trăiește în limba lui în care a grăit frumos întru Dumnezeu.

Generația Mișcării Feminine a Idealului înfăptuirii Marii Uniri

Eroismul, Martiriul și Sfințenia au în veșnicia lor două genuri sacre: masculin și feminin!

Mișcarea feminină a genului frumos din România monarhică a avut un caracter nobil, moral, patriotic, religios și demn, luptând pașnic și voluntar în cadrul diverselor asociații, organizații, societăți pentru ajutorarea, vindecarea și îmbărbătarea răniților, întru

împlinirea idealului suprem al UNIRII, neavând nimic comun cu cauza emancipării mișcării feministe europene.

Femeile române și-au asumat responsabile agitația primelor clipe și entuziasmul, dar și îngrijorarea pentru fiii și bărbații lor care au îmbrățișat cauza războiului de reîntregire națională. „Dacă numai prin război se poate izbândi idealul întregirii tulpinii dezmembrate, am primit și eu ideea războiului, deși cu inima însângerată, căci îmi pleacă trei fii, trei stejari, la lupte crunte.” (Neli Cornea, Însemnări din vremea războiului, Ed. Librăriei H. Steiner @Fiu, București-1916)

„Divinitatea și natura, deopotrivă, erau chemate să vegheze asupra entității care, mai mult decât orice altceva, se afla în central discursului referitor la război: NAȚIUNEA.” (Alin Ciupală, Bătălia lor - Femeile din România în Primul Război Mondial, Polirom-2017, p. 35)

Îndemnul și curajul Femeilor române creștine invocau totdeauna ajutorul Proniei cerești. „Facă Puterea Divină, Soarta bună a Neamului Românesc, ca el să se bucure peste tot și fără margini de ea!” (UER – Unirea Educatoarelor Române, „La a 1914-a aniversare a Nașterii Mântuitorului”, UFR – Unirea Femeilor Române, an VI, nr. 11-12, nov-dec. 1914, p. 442) Iubirea de patrie devenea dincolo de dragostea divină, prioritară celei a familiei, Femeile române întruchipând un monumental stindard al naționalismului românesc. De aceea marele istoric Nicolae Iorga le-a prețuit deosebit de mult. „Și când te gândești cum cugetarea politică, zgândărită de poftelile ambiției, face ca bărbații să se poticnească unul după altul pentru a cădea în sângheroasa mocirlă a desonoarei supreme, după vechi prototipuri de spurcat Fanar, prețuiești și mai mult pe aceste nobile femei care găsesc în simțirea lor îndemnul care le ține așa cum le dorim, reprezentante neînduplecate ale conștiinței naționale care nu recunoaște nimic (străin, samavolnic n.a.) și nu se închină înaintea nimănuia.” (N. Iorga, „Ce nu înțeleg bărbații și ce simt femeile”, Neamul Românesc, an XII, nr. 346, 17 Dec. 1917)

Zelul, abnegația, sentimentul, caracterul nobil a făcut ca avântul de la vocile singulare, de altfel remarcabile, să urce la forme de organizare, luând ființă la Iași, în 1908, Unirea Educatoarelor Române, fondată de Emilia Humpel, sora lui Titu Maiorescu, cu publicația Unirea Femeilor Române, periodic condus de surorile generalului erou Dumitru Stratilescu, unul dintre conducătorii Armatei române, jertfitoare Unirii, Tereza Stratilescu (1862-1931), decorată cu ordinul „Crucea Regina Maria” clasa a II-a, AMR și Eleonora Stratilescu (1874-?), ambele membre marcante ale Societății

„Junimea”.

Vocea Eleonorei Stratilescu se contopea cu vocea Națiunii, cu vocea Idealului național. „Trebuie să ne realizăm idealul nostru național, ca să ne mărim – căci fiind un stat mic nu ne putem apăra destul de bine – , ca să ne întregim; astfel granițele politice să coincidă cu cele etnice, condiția cea dintâi a unei temeinice dezvoltări cultural-naționale.” (Eleonora Stratilescu, „Cine sunt dușmanii noștri?” (I) UFR, an VII, nr. 10, oct. 1915, p. 482)

Femeile dacoromâne prin caracterul lor dârz, moștenit din strămoși și sentimentul profund afectiv, știindu-se că femeia valahă gândește cu inima, au dorit cu ardoare, conștiințe de risc, de sacrificiu, să-și aducă ofranda de jertfă în acel război de reîntregire. „Cu ce ne merităm noi femeile iertarea țării că nu ne jertfim și noi viața pentru ea, pe front?” (ibid., p. 380)

Voința lor, credința, iubirea de Patrie le-a întetit și însuflețit energia din toate puterile: „să însuflețească, să ridice curajul, să organizeze totul, subordonând pretutindeni interesul propriu, interesului comun. Nici un murmur, nici un geamăt pentru cei dispăruți; acestea sunt desigur auzite numai de cei patru pereți, în plânsetul nopților fără somn. Dar tare, în auzul tuturor, nu se aude din gura și din condeiul lor decât cuvinte de eroism: E pentru Patrie!” (ibid., p. 585)

Femeile române care s-au oferit din dragostea pentru Dumnezeu și iubirea de Patrie să lupte pe frontul păcii, în spitale, în trenuri sanitare, în lagărele de prizonieri, prin acțiuni diplomatice, prin manifestații, prin rețele de rezistență privind recuperarea, scoaterea ofițerilor și soldaților vindecați din teritoriul ocupat și trimiși în Moldova, prin rețele de protecție a orfanilor de război etc, au fost cu adevărat demne de noblețea divină a eroismului și martirajului lor valah.

„Femeile din păturile culte și conștiințe au avut o purtare vrednică și patriotică. Unele nu s-au temut să înfrunte pericolele și au purtat cuvântul de îmbărbătare în spitalele răniților și în lagărele prizonierilor, plătind această românească atitudine cu arestarea și cu surghiunul în vreo mănăstire.” (Constantin Kirițescu, Istoria războiului pentru întregirea României 1916-1919, 2 vol., București, Tipografia Casei Școalelor, 1922-1923, vol. II, pp. 25-26)

Prima Româncă de Aur, Aurelia Pipoș din Piatra Neamț a îmbrățișat cu sufletul ei fierbinte, sufletele orfanilor din zonă, care, „după ce a dăruit Patriei trei feciori care să o apere, n-a stat nici o clipă la îndoială dacă mai are vreo datorie de împlinit sau ba, ci a găsit inedit una: către orfanii țării.” (R., Din lumea orfanilor noștri”, România, an I, r. 316, 14 ianuarie 1917, p. 1)

Inițiativa bravei vlahe nemțene a fost îmbrățișată la scară națională de prințesa Olga Sturza, președinta

filialei Iași a Societății Naționale a Femeilor Române (SONFR), secretară Emilia Gane, casieră Alexandra Filitti, Elena Lecca, Eliza Mavrocordat, Maria Krupenschi, Ana Racoviță ș.a., membri, organizând în capitala Moldovei neocupate primul orfelinat. („Orfanii războiului. O operă de asistență”, Mișcarea, an.IX, nr. 141, 24 iunie 1917, p. 1)

Prințesa Olga Sturza și-a donat conacul de la Miroslava-Iași, cu 20 de fălci de teren și a creat „Societatea pentru ocrotirea orfanilor de război”, pusă sub patronajul Reginei Maria.

Societatea Ortodoxă Națională a Femeilor Române - SONFR, a luat ființă în sânul Bisericii Mamă, în anul 1910, având ca președintă pe prințesa Alexandrina Cantacuzino, vicepreședintă pe Zoe Râmniceanu, președintă în exercițiu în 1916, fiind Anastasia Filipescu, mama omului politic Nicolae Filipescu. Prințesa Alexandrina Cantacuzino, născută Pallady era soția lui Grigore Cantacuzino, fiul omului politic conservator Gheorghe Grigore Cantacuzino – Nababul. Ea a creat și instituționalizat „Supele populare”, oferind în fiecare zi o masă caldă, 1200 porții zilnice, reușind din August 1916, până la 1 Noiembrie 1917, să distribuie 450. 000 de porții de mâncare.

În anul 1918, SONFR si-a extins filiale în Moldova, condusă de Elena Perticari, în Oltenia sub Margot Oromolu. Valentina Șeptelici, îndrumând „Femeile basarabene”, iar Elena Alistar, Liga femeilor basarabene. Iulia Siminel, a ocupat președenția SONFR pe Basarabia.

În luna Ianuarie 1917, la Iași a luat ființă societatea „Invalizii de război” din inițiativa Reginei Maria, având ca președintă executivă pe Simona Lahovary, iar cel mai mare centru de primire a invalizilor se afla la Piatra Neamț și tot în Neamț se mai aflau alte două centre de primire în secularele mănăstiri istorice Văratec și Neamț. (Gheorghe Radu, Mărturii documentare privind activitatea spitalelor militare din județul Neamț în timpul Primului Război Mondial”, Revista arhivelor, an LXXIV, vol. LIX, nr. 1, 1997, p. 117)

Totdeauna prezentă, Regina Maria a inițiat o Asistență a refugiaților, cu Olga Sturza, președintă, Maria Balș, vicepreședintă, Alexandra Filitti și mitropolitul Pimen, membri.

În opera de caritate s-a implicat cu mult zel și abnegație Nadeja Știrbei, alături de cele patru fiice. La spitalul militar din Târgu Ocna, a funcționat ca soră de caritate prințesa Fatma Alice Sturza. La Paris sub imboldul soților aristocrați Lahovary, Alexandru și Ana, s-a constituit un grup de inițiativă pentru ajutorarea prizonierilor de război români și a răniților din spitalele din țară.

Tot în capitala Franței, în anul 1911, a luat ființă „Asociația pentru locuință a tinerelor fete române de la Paris, ca urmare a dorinței Anei Lahovary și a doamnelor române stabilite acolo.

Suverana României a mai creat onorific, căci toate operele de binefacere au fost puse sub aura ei, societatea, „Ambulanțele automobile Regina Maria, încredințându-i conducerea distinsei doamne Elena Suțu. Din inițiativa doamnelor Zoe Vlahuță–Slătineanu și Olga Miclescu s-a născut „Asociația pentru spitalele militare românești”, din care a făcut parte și Elena Văcărescu, care la rândul ei a pus bazele structurii „Ajutoare pentru ambulanțele României.

Doamnele și Domnișoarele aristocrate, dar și cele nobile nu au rămas doar la faptele de caritate sub diversitatea lor, ci după caz au ieșit și în stradă la miting, la manifestație sau contramanifestație cum a fost cea față de manifestul politicianului Petre P. Carp, care a cerut alungarea dinastiei Hohenzollern din România. Și poate că avea dreptate, fiindcă astfel se evita distrugerea Regatului Român, monarhia, prin odrasla - șarpele veninos Carol al II-lea, care și-a mușcat întâi mama, hipnotizată de el, fratele, apoi infectând cu Cobra lui-Elena, întreaga țară.

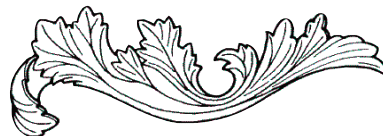
În fruntea contramanifestației s-au înflăcărat evident, Alexandrina Cantacuzino cu buchetul ei de flori alese și sublime, Ana Florescu, Irina Mavrocordat, Marta Leonte, Esmeralda Manu etc.

În vremea Dramei României regale, respectiv în timpul războiului de reîntregire, suverana țării, Maria a fost o adevărată Mamă pentru Patria sfâșiată, însângerată și îndoliată. O Mamă a răniților. O Mamă a mutilaților. O Mamă a suferinzilor. O Mamă a orfanilor. O Mamă a prizonierilor. O Mamă a văduvelor. O Mamă a săracilor. O Mamă a flămânzilor. O Soră mai mare a Surorilor aristocrate de caritate.

La scurtă vreme însă, după ce a fost încoronată Mare Regină, Aura ei de Mamă a țării, s-a întunecat, prin substituirea de Mamă dinastică, orbită în orgoliul de suverană pentru fiul ei Carol, cel care și-a profanat prin ticăloșiile sale periodice, dreptul de a ajunge rege peste acest popor suveran prin virtuțile sale firești, demne și sacre.

Mare păcat!, fiindcă urmările acelei întunecimi de atunci le simțim și în întunericul de astăzi.

Va urma

UN SĂRUT PIERDUT PE MĂTASEA TIMPULUI

Cornelia TURLEA-CHIFU

Anișoara Laura Mustețiu, o distinctă voce lirică feminină de la antipozi, și-a anunțat de curând prima apariție editorială în limba română. Este vorba de volumul de poezie „Un sărut pierdut pe mătasea timpului”, care a ieșit de sub tipar purtând egida Academiei Româno-Australiene din Sydney. Președintele acestui for cultural, poetul Daniel Ioniță, este consilierul editorial al cărții, iar scriitorul George Roca, membru fondator al Academiei, s-a ocupat de tehnoredactare și grafică interioară. O colaborare fructuoasă prin care percepem dimensiunea nevoii de limba română și strădania românilor de a-și păstra identitatea națională și culturală în orice parte de lume ar trăi.

După peregrinările prin Europa și după apariția altor două volume scrise în limba engleză, autoarea mărturisește, referindu-se la acest moment editorial: „Este prima carte în limba română și simt că prin ea, după ce sufletul a făcut înconjurul lumii acum se întoarce acasă. Plăcerea de a mă exprima în limba mea maternă este infinită.”

Pentru Anișoara Laura Mustețiu, „Un sărut pierdut pe mătasea timpului” este o poveste de viață care debutează cu anotimpul primelor iubiri, urmărind „Un vis inocent” prin prisma idilei adolescente ce ne va purta „Într-o noapte divină” prin „Poiana iubirii” unde dorințele „mai enigmatice decât pădurile” clipocesc diafan, iar iubirea „cu fiori argintii” se răsfrânge în „izvorul unui sărut magic” („Dorințe”). Gândurile inocente, emoțiile ce „picură lumină pe poteci pierdute” de-a lungul cărora umbrele îndrăgostiților adorm îmbrățișate, alcătuiesc un tablou feeric ce ne transpune în universul idilic eminescian, „codrul fraged cu puteri necunoscute” fiind refugiul și ocrotitorul visului de iubire. („Umbre pe cărare”) Asistăm la un discurs plin de lirism în care metafora dă o încărcătură delicată trăirilor. Astfel iubirea este „un ocean cu valuri tainice”, cărarea este „un izvor radiant cu lumini de smaralde”, iar visele „se sparg de corabia serii”.

Privind în urmă spre acest „sanctuar al adolescenței”, autoarea reînvie din negura amintirilor „umbra unui sărut capturat de iubire pe mătasea timpului”. O „lacrimă

sfioasă” îi poartă inima spre orizontul efemerului surprins cu măiestrie în metafora „pulberea nisipului” ce anunță sfârșitul visului de iubire atunci când intervin „Zarurile destinului” și „ghearele sortii”, „când inima celui iubit se transformă în porțelan / ...când vocea iubitului se transformă într-un viscol / ...când o poveste de dragoste se sfărâmă / ...când o poveste de dragoste se sfârșește... /” („Când o poveste de dragoste e zdrobită”). Acum eul liric se zbate între durere și dezamăgire, urmărit de „Năluca” iubirii, de iluzia tinereții, refugiindu-se în amintirile „unui vis pribeag, răstignit”, acceptând jocul destinului ca pe ceva trecător, sperând că-și va îmbrățișa cândva din nou iubirea.

Acum „vântul băntuie prin amintiri plângând”, iar „tainele mocnesc neliniștite suspinând”, dar vremurile în care „inimile dansau un tangou în candoare” desprind de pe „Șevaletul uitării” chipul drag, iubirea apare din nou „colorată în splendoare”, „visele prăfuite strălucesc în mii de culori”, iar inima fugară se întoarce ofrandă pe „altarul iertării”.

Este momentul în care iubirea se desprinde din planul terestru, din „dansul vieții amăgitoare”, căutând veșnicia în absolut. Metafora măiestrită descrie zborul ei cosmic „printre miliarde de stele”, „printre galaxii”, „prin univers”: „Mă scaldam în marea cerului...dâra de lumină a unei stele călătoare”. Motivul lucefărului nemuritor răzbate printre rânduri. Poeta își cheamă iubirea pământeană în dimensiunile astrale: „Te aștept pe steaua noastră lucitoare (...) Sunt aici, iubitul meu, de atâta timp, / printre miliarde de stele mă plimb, (...) și chiar dacă mă tem că nu vei veni, / printre galaxii, o stea voi deveni.”// („Te aștept pe o stea”).

Această primă parte a cărții, intitulată „O iubire pierdută în timp și spațiu”, este un imn închinat iubirii, miracol al vieții, esența sufletului uman, pe care autoarea îl numește „un foc nestins”, „un vis fierbinte”, a cărui putere sfidează oceanele și marea învingând depărtarea.

În partea a doua, „Printre străini”, o cunoaștem pe Anișoara Laura Mustețiu prin prisma vieții de emigrant. Povestea tinerei care ne-a învăluit până acum cu cântecul ei de iubire, spulberă mirajul străinătății. O găsim „însingurată, ținând în mână un mănunchi de iluzii, printre vise zdrobite, vise adunate-n mormane ce plutesc pe un râu plin de deziluzii”. („Când soarele răsare”) Dar nu înfrântă! Înarmată cu „un gând plin de valori, un gând bun din depărtare”, în spatele cărora descifrăm zestrea morală de acasă, ea zâmbește răsăritului de soare, învăluită în curcubeul speranței și în cuvântul sfânt al rugăciunii.

Experiența de viață o maturizează făcând-o să privească lucrurile cu detașare, dar cu un profund umanism. Ea empatizează cu „Omul fără adăpost” care reușește să-și păstreze „sufletul frumos” în ciuda sortii potrivnice, învățând de la el cât de înșelătoare este strălucirea pământeană. Îi simțim emoția puternică străbătută de sensuri metafizice în fața destinului unei flori în „veșmânt de regină” menită să trăiască „între splendoare și moarte”. („Regina nopții”) și trăim cu intensitate, alături de ea, drama dezlănțuită de „Focurile

din Australia". O poezie în care imaginile artistice ce se succed cu dramatism crează clișeul unei transmisii în direct, descriind cum „pădurile mocnesc și gem de durere”, mistuite de „flăcări uriașe, torente flămânde” care împrăștie spaima și teroarea printre animalele și oamenii ce fug îngroziți.

Aventura migrației este marcată de „Lupta pentru existență” pe care poeta o identifică plastic cu lupta unui pui de hibiscus ce învinge vitregia vântului și frigului. Din ea se naște „Lecția vieții” în care „zeița viselor din vremuri, trecând cu inima prin foc și geruri își strigă jalea”, simțind că așteptările i-au fost spulberate, dar binecuvântează încercările vieții care i-au dezvăluit „atâtea adevăruri mari, călăuzitoare”. Uimită, „Când soarele s-a strecurat în ocean”, privește cum, „în jungla verde de pe fundul oceanului” viața se desfășoară tumultuoasă, sfidând orice pericol, în „lumina caldă, binefăcătoare” a razelor de soare. Metafora subtilă sugerează o asemănare cu lumea reală lăsând impresia că adaptarea la viața de emigrant e pe cale să se înfăptuiască și dă o notă de optimism discursului. Cu toate acestea rămâne sugestivă poezia „Doar un emigrant”, ca o concluzie a acestei a doua părți a cărții: „Sunt doar un emigrant pierdut / într-o lume plină de mistere (...) Sunt printre străini pierdut, uitat, / de țară și datini dezrădăcinat.//”

* * *

Cât de mare este dorul de casă al celor plecați în lume nici ei nu pot spune. Nu există un sistem de unități care să-l măsoare. Există însă cuvintele care țâșnesc din străfundul lor sufletesc, cuvinte-emoții, cuvinte-amintiri, cuvinte-trăiri, cuvinte-locuri și oameni, căci dorul, ca noțiune, este o fărâmă ruptă din sufletul românului. Cineva spunea odată că, departe de țară fiind, îi era dor și de piatra peste care pășea, trecând râul din satul natal.

Despre dorul Anișoarei Laura Mustețiu aflăm răsfoind a treia parte a volumului de versuri, al cărui titlu, „Mi-e dor de acasă”, vorbește de la sine. Pentru ea, cuvântul acasă este un „cuvânt Dumnezeuiesc” pentru că înseamnă locul sfânt în care rugăciunea însoțește viața unor oameni ce „păstrează-n suflet soare”; înseamnă „un sat cu inimi calde de bunici”, „Satul din basm” care-i păstrează intactă povestea copilăriei cu jocurile ei; înseamnă istoria moșilor și strămoșilor cu faptele lor de vitejie; înseamnă valorile morale împământenite care îi sunt lumină călăuzitoare; înseamnă locul unde sufletul ei de copil mai „murmură lin printre copaci de argint”; înseamnă chipul mamei care acum „îi zâmbește din cer alungându-i din suflet orice ger” cu „Iubire de mama”. Privirea-i duioasă și glasul suav vin înspre ea pe aripa vântului să-i reamintească învățătura de căpătâi pe care i-a transmis-o din copilărie: Copil drag, să nu uiți, viața e un basm frumos!

Acest tărâm de vis își dezvăluie identitatea în poezia „Ardealul din inima mea”. Ardealul, leagănul copilăriei autoarei, este descris ca „un colț de rai” cu locuri sacre în care se odihnesc bunicii și părinții, strămoșii istoriei ce

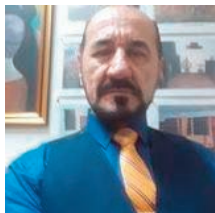
au luptat „cu pumn de fier” pentru dreptate. Un loc cu câmpuri aurii și păduri de argint, cu triluri de ciocârlii și miros de fân cosit în care „sufletul se scufundă” în foșnetul frunzelor și în susurul apelor spre a-și alina dorul. Acolo, „Sub prun”, se întorc „tălpile bătucite ale amintirilor” spre a învia imaginea celor dragi adunați în jurul mesei și a asculta vocile părinților și plânsul lor de dor picurând cu lacrimi amare.

„Acasă” nu înseamnă însă numai imaginea idilică a satului copilăriei. „Acasă” este și orașul natal, „orașul florilor” de pe Bega care, în spatele aerului de prosperitate afișat ascunde încă destine înfrânte de soartă ce-și trăiesc singurătatea cu disperare. Este iarnă și „Ninge cu lacrimi” în orașul ce se vrea capitala culturii europene! Profund îndurerată de realitatea politico-socială, economică și culturală pe care o regăsește „acasă”, lansează un apel imperativ cu trimitere directă la actul electoral prin care se poate „Alege dreptatea!” O poezie-manifest ce îndeamnă la un comportament civic responsabil care să reinstaureze dreptatea socială, demnitatea umană, onestitatea, într-o țară liberă ce promovează respectul pentru om, pentru cultură și credința străbună.

Ultimul grupaj de poezii adună ca într-o corolă de înțelepciune „Lecțiile vieții” dezvăluind gradul de maturitate pe care l-a atins tânăra noastră eroină trecând prin încercările și impasurile destinului. Descoperim un cod personal de norme, de principii, de convingeri bazat pe experiența de viață câștigată de „Zeița tinereții”, „pășind peste iluzii lumești”. Astfel aflăm „că orice inimă frumoasă este lăcașul unei tinereți nemuritoare”; că doar cutreierând înălțimile poți aprinde „în adâncul sufletului o mulțime de stele”, un univers plin de „Iubire divină”; că atunci când „trecem prin încercări, prin vremuri crunte” găsim răspunsuri în lucrurile mărunte, și avem puterea, cugetând, să „Ne alegem calea”. Ba, mai mult, „Rămânem creatori” pe scena vieții, în roluri de actori sau spectatori căutând adevăruri printre mistere, conștienți „că tainele nopților sunt dezvelite în dimineți”. Aici, în „marea zbuciumată a vieții”, poeta găsește „Inspirația artistului”. Convingerea ei este că, având „rădăcinile inimii înfipte în glia străbună”, orice artist își ia puterea din credința neamului atunci când deplânge suferința celor prigonți, își încălzește „sufletul înfrigorat de dor” cu iubirea de părinți, se apleacă cu tandrețe asupra câmpurilor pline cu „flori de maci și raze aurii”, își lasă gândul să zboare în zare spre „iubirile pierdute ale tinereții.”

Finalul poveștii pe care tocmai am parcurs-o sună cam așa: „Viața este o poezie”, „viața este doar un vis”, „viața este un poem”, „viața e iubire”, „viața este o iluzie”. Este acest final fericit sau nu?! Anișoara Laura Mustețiu ne lasă să hotărâm singuri, dezlegând metafore cu sensuri profunde și căutând înțelesuri în poeziile pe care ni le oferă, poezii cu o scriitură sensibilă, îngrijită, situată între clasic și modern, cu un mesaj puternic, încărcat de emoție și puritate.

CONCEPTUL DE AUTORITATE IN BASMUL POPULAR ROMANESC

Ștefan-Lucian MUREȘANU

Continuare din numărul trecut

3. Basmul, bulgărele de nea în permanentă rostogolire

Basmul este bulgărele de nea în permanentă rostogolire: în plan oblic, a acumulat rapide tensiuni creative ale emițătorului și a dat valori exprimate în acțiuni, iar în plan orizontal, transformările i-au fost lente și chibzuite, în pasul care i-a mărit volumul. Nu s-a putut și nici nu se va putea vreodată să se dovedească vârsta basmului; este de demult, spun toți cercetătorii și exegeții, de când omul există ca subiect al Universului, îndeplinindu-și dezideratele prin basm și copilărintă cu el. Basmul este o reprezentare a noastră, a dorinței materializate, o existență așa cum am fi dorit-o. În conținutul lui, apare o luptă aprigă între bine și rău, o dorință ca binele să învingă mereu. Binele este frumos, o gentilețe cum numai în poemele medievale o mai întâlnim, când cavalerul conștientizează că nu poate trăi fără să fie iubit și fără să iubească, iar pentru ce îndrăgești trebuie să lupți, să îți tezaurizezi taina vieții. Sufletul omenesc își păstrează unitatea ființei lui peste veacuri și dragostea de copil se va stinge din conștiința unui tată sau al unei mame, când va dispărea ultima lumină din viața omenească. Omenirea este un fapt împlinit căci însăși compunerea acestui cuvânt vizează ceea ce se dorește să fie pentru urmași: o menire, singularizată prin numeralul "o" și substantivul feminin "menire", din seva căreia se va naște ideea de a ne cere nouă să existăm ca dat al unui perpetuum mobile.

Cavalerul din basm, atât de asemănător cu viteazul războinic al domnilor valahi, are un statut aparte, are drumuri destinate să le străbată și pe care să nu le poată ocoli: "în interiorul sistemului categoriilor etice", spunea profesorul doctor, Ion Bâltan, pentru că datorica ocupa unul dintre cele mai importante locuri, în toată ierarhia statutului viteazului. Ea este definitorie pentru morală și pentru moralitate și continui cu citatul: "toate normele de comportament dintre oameni se raportează la datorie". El se va supune acestui destin ce îi este hărăzit încă de la naștere, fiind cu promisiuni: " - Taci, dragul tatei – zicea împăratul – că ți-oi da împărăția cutare; taci, fiule, că ți-oi da de soție pe cutare sau cutare fată de împărat, și alte multe d-alde astea; în sfârșit, dacă văzu și văzu că nu tace, îi mai zise: Taci, fătul meu, că ți-oi da tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte", pe care soarta îl face să și le ducă la bun sfârșit pentru a îndeplini ceea ce îi este scris.

Urmărind firul basmelor, vom observa că avem de-a face cu o "autoritate deontică", ce aparține personajului superior, referindu-se la acțiuni și reguli de comportament, este acea autoritate carismatică de care aminteam mai sus și pe care o alegem ca model de viață. Astfel, un subiect din basm acceptă un obiectiv și consideră că singura cale pentru a-l atinge este acceptarea concomitentă a ordinelor primite de la cel pe care

îl consideră autoritate, în multe dintre aceste creații populare, împăratul. Arnold von Gennep, prin teoria originii totemice, afirmă că basmele sunt rezultatul transformării succesive a credințelor în sacralitatea unui animal protector al comunității, teorie puternic argumentată prin rolul pe care unele animale din basme îl au în evoluția narațiunii:

"Atunci calul cu soarele-n pept și cu luna-n spate începu să-i grăiască: - Stăpâne, așa viteaz îmi trebuia mie. Află că și eu sunt în stare, dar căpăstru ca al meu nu mai e nicăierea, că e vrăjit nevoie-mare: când îl scuturi de trei ori, și se face orice ți-e voia. Încalică-mă, și să pornim mai iute, că n-ai trecut toate primejdiile."

Permisiunea încălecării calului este un semn al recunoașterii autorității eroului. Animalul se supune acelei puterii omenesti pe care o simte și o înțelege ca făuritor de bine.

Ca în orice creație literară și în basmele populare, tematica, cu șirul ei de evenimente, implică existența personajelor sau a eroilor. Nu ne-am putea imagina conținutul unei astfel de opere artistice care, în timpul lecturării, să nu expună evenimentelor un tânăr ales pe nume: „Făt-Frumos”, „Țugulea”, „Greuceanu”, „Prăslea”, „Siminoc” sau a unei fete istețe și frumoase fără măsură: „Ileana Cosânzeana”, având același comportament și gingașie ca a fetelor satului, pe care însuși naratorul le-ar fi putut cunoaște în viața sa. Cuvântul ales dovedește istețimea, curajul, voinicia, trăsături ce desemnează însăși existența tânărului ca exponent al binelui. Prin toate aceste calități alese eroul se detașează de celelalte personaje ale basmului, devenind unic, radiind caracterul personajului carismatic. Devine un simbol, automatism acceptat în dorința de a face bine și de a mulțumi cititorul care dorește pedepsirea elementului răufăcător.

Basmele populare sunt parte a memoriei colective, a ceea ce Jung numește „inconștient colectiv”, eu mi-aș permite să îl numesc strat protector al memoriei imaginare colective, moștenit în subconștient și dirijat spre eternitate. Sensibilitatea femeii s-a dovedit activă în făurirea acestei lumii a basmelor, pentru că ele au fost primele, și putem spune fără a greși, care au cules fabulosul timpului din imaginația moșilor și strămoșilor, îmbilanzind caracterele răufăcătorilor, mângâind prin cuvinte drumul spinos al eroului, deși marii scriitori ai acestor povești au fost în marea lor majoritate bărbați.

Îmi imaginez că o perspectivă europocentristă este destul de anevoioasă, deoarece există foarte multe basme și în afara spațiului european, precum basmele arabe (culese în ciclul "O mie și una de nopți"), apoi cele persane ("Corbul cel îndărătnic", "Povestea fetei de croitor și a feciorului de împărat"), basmele africane ("Povestea cu leul și taurul", "Urișul de piatră"), basmele chinezești ("Voinicul și tigrii", "Phönixul cu două capete", "Cele două curcubeie"), basmele coreene sau cele japoneze ("Balaurul cu opt capete", "Unchiașul făcător de minuni", "Povestea celor doi frați", "Izvorul tinereții"). La fiecare dintre aceste basme eroul este aproape întotdeauna un element pozitiv, și ca o observație subliniem faptul că poporul din care eroul își trage obârșia își pune adânc amprenta, ca o caracteristică asupra fiecărui protagonist în parte. Atât mediul social, obiceiurile, datinile, cât și mediile cosmice, orografice, dar și cele climatice contribuie la particularizarea comportamentului personajului principal, și a personajelor, în general, din basmul popular.

Prin natura lor, basmele sunt fantastice, împletind realul cu fabulosul. Eroii basmului sunt mânați de dorințe, întru a căror îndeplinire întreprind acțiuni imaginare. Între ei se stabilesc relații de opoziție: " - la taci, mă tontule și flecarule,

ce tot stai tu de vorbești; mare lichea ai mai fost, gură de cârpă ce ești!” sau de compensație: ”- Bine ați venit sănătoși; dar ce îmbli, împărate, să afli? Dorința ce ai o să-ți aducă întristare.” Eroul se destăinuie unor ființe deosebite, alese după trebuință, care îi devin confidente: ”- Stăpâne, strânge chinga cât poți de mult, și, încălecând, să te ții bine și în scări, și de coama mea, picioarele să le ții lipite pe lângă subțioara mea să nu mă zăticnești în zborul meu.”

O particularitate a basmului românesc, pe care nu am întâlnit-o în celelalte basme ale lumii, este transpunerea vieții de fiecare zi, în fapt a creatorului popular, în subiectul fabulos al acestor creații literare, în care împăratul ia locul tatălui, autoritatea de drept, recunoscută de toți ceilalți membri ai familiei. Dacă am face excepție la numirile: împărat, prinț, prințese, zâne, zmei etc., folosind în locul lor apelativele: tatăl, mama, măștihoai etc. basmul ar putea fi considerat o monografie a familiei țărănești, cu trăsături firești, în care lumea care intră în contact cu familia aleasă de creatorul popular, a fi cea împărătească, este lumea obișnuită a satului, cu oameni gospodari, înstăriți, cu bune și cu rele, cu împliniri și ezitări. Pentru a se impune în pedepsirea celui rău, acel perturbator al liniștii satului, povestitorul folosește, ca mijloc expresiv, fabulosul. O modalitate estetică de narare, unde autoritatea fabulosului este exprimată atât prin superlativul adjectivelor, a adverbilor folosite, cât și a uzitării imperfectului verbelor, ca timp fără limite. Un început continuu, neterminat, un prezent etern în acțiunea narațiunii, dar și în dialogul dintre personaje: ”- Dragul nostru drag, noi pornim să ne căutăm fata care ne-a pierit, iar dumneata ia-ți nevasta și mergeți sănătoși acasă! Nu ne jeliți!”

4. Basmul, carte de învățătură

Desigur, poate părea o intenție ambițioasă să scrii despre lucruri și acțiuni aduse din vremuri de demult, imagini fabuloase transpuse într-o lume atât de reală ca cea a mileniului trei, despre care deja se știe, și s-au spus atâtea! Însă, nu intenționăm în cadrul acestei lucrări o dezbatere literară a fantasticului, ci o abordare, mai curând personală, a analizei unui concept, punând accent pe frumusețea spirituală și înțelepciunea discursului narativ al acestor basme, în care dorim să observăm modul și modalitatea de interpretare a conceptului de autoritate. Nestemate presărate în marele univers al creațiilor epice narrative, basmele ne-au mișcat existența interioară în copilărie și ne-o mai sensibilizează și acum, ori de câte ori deschidem, stăpâniți de starea de melancolie, aceste minunate cărți ale imaginărilor ce ne erau citite, povestite de părinți sau bunici. Cu adevărat, unele dintre aceste opere literare au în ele ceva din aducerile-aminte, care transcende timpul și spațiul. Ne naștem în urma unei dorințe, mai mult sau mai puțin acceptate, trăim ca robi ai caracterelor noastre și murim îngropând doar trupul. Moartea, în basm, reprezintă autoritatea sistării răului. Este singura formă prin care se întrerupe, total, iritarea spiritelor asupra lumii:

„leșiră câteșitrei frații în curte, dinaintea palatului, aruncară săgețile în sus și, când căzură, ale fraților celor mai mari le căzură drept în creștetul capului și-i omorâră, dar a celui mai mic îi căzu dinainte.”

Imaginarul lumii noi, cea pe care am dori-o mai bună, se creează pe un pedestal spinos, peste care se va așeza biruitor, ca și îngerul Mihail, eroul aureolat.

Nu vom insista în cuprinsul acestui eseu asupra prezentării, în detaliu, a fiecărui protagonist al acestei specii literare atât de iubite de noi. Nici asupra descrierii drumului inițierii eroului, a probelor sale de voinicie, de multe ori prea dure pentru un

tânăr pornit din spațiul ocrotit al casei părintești, și greu de imaginat că un om ar putea să le facă față. Basmul este o plăsmuire, o dorință și, totodată, o dovedire a putinței prin care se înving greutăți, o narare fabuloasă a vieții și a unor personaje care apr în jurul eroului popular, în care irealul devine real iar fantasticul umbră a mimesisului aristotelic. Periplul inițiativ al eroului însumează lipsurile de orice fel în care sărăcia, umilința, neînțelegerea și răutatea apar ca trepte ale desăvârșirii lui, însă sufletul viteazului, dăruit de divinitate ca învingător al răului, nu-și va pierde strălucirea și va păstra acea scânteie sublimă de candoare și de frumos, care transpare în basmele populare românești. Din anumite puncte de vedere, încercările personajului principal (fie că se numește Greuceanu, Prâslea, Făt-frumos, Aleodor, Câmpan sau Ionică etc.) se aseamănă cu probele lui Iov, personajul biblic care învinge greutățile crezând în forța divină...

Cine nu a citit în viața lui măcar un basm? Dacă, totuși, cineva a pierdut o astfel de trăire, îi recomandăm să treacă peste această lipsă, să-și lase inima și mintea să se bucure, să viseze și trăiască cu lumea basmelor lecturate, indiferent de vârstă. Întrucât dincolo de basm există întotdeauna o dorință de a visa, aceste creații literare sunt gândurile cele mai adevărate și mai vechi ale omenirii, lumea dorită în care omul din popor și-a răzburat neputința vieții lui amare.

Informația conținută în basme ascunde, de multe ori, conotații spirituale și chiar metafizice. Sau unele basme sunt descrieri hiperbolice ale condiției umane aflată în fața multiplelor probe, le-am putea spune ale existenței și devenirii. Copiii, ale căror suflete sunt mai apropiate de matricea exprimării povestirii basmelor, prind aceste conotații deși, nu știu să le exprime.

În concluzie, putem consemna că atât binele, cât și răul devin entități absolute, nu doar relative, iar eterna luptă dintre aceste două stări de fapt depășește cadrul mitologic, pătrunzând chiar în viețile lor. Binele reprezintă autoritatea în sine, o dorință a receptorului despre care emițătorul are cunoștință și îl solicită în atâtea ipostaze.

Să activăm implicarea noastră, conștientă, în lumea basmului, și cât de mult ne cutremură nedreptățile! Cât de clar este definită, pentru ascultător, limita dintre bine și rău. Aș putea spune că în subconștientul nostru se produc compromisuri, sau nuanțe puerile, fapt ce ne face să amintim un paragraf din Evangheliile: ”Dacă nu veți deveni ca niște copii, nu veți vedea împărăția Cerurilor!”, o sintagmă care ne descoperă frunțile și ne poartă în lumea tainică a adevărului divin. Însăși autoritatea divină cere omului, pentru a domni în pace și lumină, să-și păstreze inima curată ca a unui copil. Revenind la basm, putem spune că sunt anumiți oameni care ar putea avea acces la acea lume a idealurilor, despre care vorbește și Platon, caracterizat de atâtea blândețe și puritate, însă, mai apropiat de noi, pentru minunata sa frumusețe morală l-am exemplifica pe marele muzician, Mozart, supranumit compozitorul cu suflet de floare. Cine ar putea înțelege mai bine suferințele unui băiat sărman, supus unui handicap, cum este personajul principal din basmul ”Țugulea, fiul unchiașului și al mătușii”, decât un suflet asemănător de copil, care cunoaște această durere a neputinței de a merge? Sau care inimă nu a tresărit citind, sau ascultând cu respirația întretăiată, povestirea faptelor minunate ale Greuceanului. Cine oare nu a simțit o mare încercare emoțională citind finalul basmului ”Prâslea cel voinic și merele de aur”? Sunt doar câteva întrebări la care distinsul cititor va răspunde cu siguranță. Și atunci, conceptul de autoritate nu domină oare ființa noastră în tot ceea ce ne dorim să fim?

În căutarea adevărului (94). Universul din noi

„Misterul întregului Univers și frumusețea sa profundă se ascund în fiecare din noi.” - (Marius Torok)

Gheorghe Valerică CIMPOCA

Prof.dr. Gheorghe Valerică CIMPOCA

E impresionant de ce este capabilă mintea umană. Noi putem crea lumi, universuri, ne putem imagina orice, noi însăși suntem un Univers aparte, fără limite, la fel de misterios ca Universul în care ne aflăm și evoluăm împreună cu toții, materie și ființe vii. Folosindu-ne de universul nostru noi îl schimbăm pe cel actual, în care putem aplica ceva, însă ceea ce e în noi e mult mai nelimitat, indiferent cât de inteligenți suntem noi. Trebuie doar să ne dăm seama. Însă nu trebuie să uităm și de Universul „real” din exteriorul nostru care ne înconjoară și care ne influențează și comportamentul nostru. Mintea umană este diferită de la o persoană la alta. Fiecare dintre noi suntem un microunivers umblător într-un macrounivers în continuă transformare. Creierul nostru sunt obiecte deosebit de complexe, cu o sută de miliarde de neuroni, și un cvadrilion de conexiuni, și noi știm încă foarte puțin despre modul în care funcționează acest super-calculator organic. Dar noi știm că, creierul uman este cel mai complicat lucru pe care deocamdată l-am descoperit. El ne dă puterea de a forma limba și cultura, conștiința, ideea de sine, capacitatea de a învăța, de a înțelege universul și a reflecta asupra locului nostru în el. Avem chiar un „model de gravitate” încorporat, care este destul de util. Jhon Wheeler, recunoscut drept unul dintre cei mai mari fizicieni din ultimele decenii, a susținut că Universul, orice univers, are nevoie de un observator pentru a lua ființă. În 1983, el a avansat o idee cunoscută de atunci drept „universul participativ al lui Wheeler”. Pentru fizicianul american există argumente teoretice foarte serioase care ne permit să presupunem că un observator uman nu dă naștere doar universului prezent, ci și stării aceluia univers cu miliarde de ani înainte de nașterea observatorului. „Nici o teorie a fizicii care se ocupă numai de probleme de fizică și nu va putea vreodată să explice fizica. Eu cred că, pe măsură ce continuăm să încercăm a înțelege universul, încercăm să înțelegem și omul. Astăzi cred că începem să bănuim că omul nu este o rotiță minusculă, lipsită de fapt de

importanță în funcționarea unei mașinării uriașe, ci că există o legătură mult mai intimă între om și univers decât ne închipuim până acum. Doar dacă vom recunoaște această legătură vom fi capabili să mergem înainte în elucidarea unora dintre problemele cele mai dificile cu care ne confruntăm. Toți cei care privesc lucrurile din acest punct de vedere nu pot să nu se întrebe dacă nu cumva particulele și proprietățile lor sunt legate în așa fel încât să facă posibilă existența omului. Omul, începutul analizei, și tot omul, sfârșitul ei, pentru că, lumea materială este, într-un sens profund, legată de ființa umană”. Dacă Wheeler are dreptate, atunci fiecare dintre noi, observatorul propriului univers, este responsabil nu doar de existența lui acum, ci și de apariția lui acum, miliarde de ani. Observând dovezile despre Big Bang, noi de fapt îl creăm. Consecințele acestei ipoteze sunt pur și simplu cutremurătoare. Ele ne fac extrem de importanți, astfel universul este al nostru și numai al nostru. Ceilalți oameni au și ei fiecare câte un univers al lor. Combinând aceste universuri rezultă un Univers infinit și diversificat care evoluează o dată cu evoluția noastră. Din simplul fapt că suntem în stare să spunem ceva despre Univers înțelegem că omul transcede materia, că este și altceva decât materie. Materia însăși nu are nimic în structura sa care să fie despre „altceva”. Un electron sau un atom nu îl are pe „despre”. Fiecare componentă a Universului material are proprietăți specifice care dau formă și structură materiei. Dar componentele materiei nu sunt conștiente de existența celorlalte elemente, și nici de structurile pe care acestea le compun. Nu văd Întregul și nici nu văd frumusețea lui. Doar o ființă vie, conștientă, o ființă care transcede materia este capabilă de contemplarea frumuseții Universului și, mai ales, este capabilă de întrebarea cu privire la sensul frumuseții și al existenței. Și întrebarea cu privire la sensul existenței nu ar fi posibilă în lipsa unui sens obiectiv, fiindcă însăși posibilitatea întrebării arată că sensul există. Materia nu are întrebări, dă existența ei și a noastră a oamenilor ridică întrebări care cer răspunsuri dincolo de materie. „Nu trebuie să ieși afară ca să vezi mai bine. Nici să privești de la fereastră. Mai bine zăbovește în lăuntru al ființei tale; cu cât te îndepărtezi mai mult, cu atât vei cunoaște mai puțin.” (Iao Zi). Descoperă universul din tine și vei descoperi o parte din Întreg și te vei apropia de Adevăr.

„EVADARE DIN MINE” de CAMELIA FLORESCU

Lucia Elena
LOCUSTEANU

„Evadarea din mine” vine ca o mănășă după volumul de poezie și CD-ul audio în primă audiție, compuse integral după versurile celei care „nu este o fată ca oricare...” – Camelia Florescu, volum apărut la Editura Olimpias din Galați, în 2022, (Redactor – Olimpia Sava).

Volumul, o apariție inedită, cuprinde, în paralel versurile, semnate de Camelia Florescu, alături de transpunerea lor pe note/partituri, ai căror autori sunt fie chiar poeta, fie nume ilustre de compozitori români sau străini, care, fie i-au încredințat muzica lor „spre a le scrie versuri”, fie au compus muzica pe versurile ei, cum sunt: Constantin Popovici, Ștefan Elefteriu, Alexandru Vilmanyi, Francis Reiter, Ovidiu Komorniyk, Jimi El Laco, Virgil Popescu, Bela Andrași, Antonio Passarelli, Sile Jercan, Dumitru Caulea - (Cernăuți), Adrian Beldiman – (Chișinău), Oleg Baraliuc – (Chișinău), Ivan Akulov – (Chișinău), Marian Stîrcea – (Chișinău).

Era imposibil să nu-i numesc pe toți compozitorii care s-au aplecat asupra versurilor de o rară sensibilitate ale Cameliei Florescu, aducându-ne nouă, și nu numai, melodii nemuritoare.

Dat fiind că nu toate propriile piese au fost interpretate de către Camelia Florescu, în paginile volumului sunt menționate și numele soliștilor români și străini, care au dat viață „emoției pusă în „muzica compusă după „versuri Ei”, cum ar fi: Carmen Rădulescu, Ina Sturza – (Chișinău), Ioana Sandu, Bela Andrași, Denis Ștefănescu, Antonio Passarelli, Alina Huțu, Liliana Cornilă, Silvia

Gonciar – (Chișinău), Victoria Lungu – (Chișinău), Nicoleta Vasile, Geogeta Plută, Cornel Bucșă Biholar – (Germania), Sorin Lupu, Robert George Paraschiu, Teona Răcheriu, Sara Maria Dan, Alecsia Ilieș, Anemona Lazăr, Liu Nan Fănar.

Nu putem să nu o amintim și pe cea care face romanța nemuritoare, lansând ideea că „Romanța ne unește!”, pe doamna Alina Mavrodin-Vasiliu, Director Artistic al Festivalului „Crizantema de aur” - din Târgoviște, Festival la care Camelia Florescu s-a remarcat, primind premii, atât ca interpret al propriilor creații, cât și ca textier și compozitor.

„Evadarea din mine” este o carte de excepție, în care cele trei ramuri ale artei își dau mâna: - Poezia – prin puterea exemplară de expresie a cuvântului; Muzica – cu sonurile ce fac să vibreze sufletul și Pictura/Grafica - cu forța vizuală a liniei și formei de redare a trăirilor ascunse în cuvântul Cameliei Florescu...

Superbele ilustrații, expresii desăvârșite ale poeziilor sunt realizate de o personalitate contemporană în domeniul artei plastice – talentatul Mihai Cătrună.

Un ultim capitol al cărții „Evadare din mine”, intitulat „Multe chei, un singur lacăt”, găsim cuvinte elogioase, pornite din suflet, sinteze ale felului cum este percepută / văzută de semeni – Camelia Florescu.

I se conturează portretul artistului multilateral, care se autocaracterizează, afirmând cu tărie că „Nu-s o fată ca oricare” – în titlul primului volum de poezie și al CD-ului, dovedindu-ne că este o „fată” pentru care „Evadare din mine” - metaforă revelatorie, ce dă titlul prezentei cărții, înseamnă ARTĂ. Răsfoiți-o! Citiți-o! E o sublimă delectare!

Soarta poporului care își pierde instinctul, și statul, și față de înaintași, și față de urmași

Nicolae Grigorie LĂCRIȚA

1. Pierderea instinctului statal

În acest articol noțiunea de „instinct statal”, sau „simț de conservare al statului”, este folosită cu sensul de stat care își exercită autoritatea asupra țării pe care o administrează, stat care este și trebuie să rămână permanent, stat național, suveran și independent, unitar, indivizibil, cu forma de guvernământ stabilită și aleasă de popor ca stat de drept, democratic și social.

Istoria ne demonstrează faptul că pierderea instinctului statal, este asemenea unui stârv în descompunere, în care poporul nu va mai putea duce multă vreme povara acestuia, ceea ce va face ca și neamul acesta să ajungă și el în descompunere.

Omenirea cunoaște unele exemple tragice de foste state înfloritoare și puternice care au pierit în câteva sute de ani fără, ca nimeni să înțeleagă de ce. [1]

În aceste state, oamenii erau tot atât de cumsecade, soldații tot atât de viteji, femeile tot atât de roditoare, holdele tot atât de bogate, dregătorii făceau politică, neguțătorii își vedeau de afaceri, tinerii de dragoste și țărani de ogorul lor.

Nu s-a întâmplat nici un cataclism între timp.

Și totuși, statele acestea au pierit, au dispărut din istorie, în câteva sute de ani.

După aceea, cetățenii fostelor state glorioase și-au pierdut limba, credințele, religia, obiceiurile strămoșești, și-au uitat și strămoșii și au fost înghițiți de alte popoare.

Mult timp nu s-a înțeles ce s-a întâmplat cu aceste state, care a fost cauza dispariției lor.

Cauza a fost pierderea instinctului statal.

Pierderea instinctului statal constă în crima elitelor conducătoare care, în înfiorătoarea lor inconștientă și încăpățănare, se luptă pentru putere și pentru îmbogățirea materială, inclusiv prin trădarea de neam și de țară.

- 1) nimeni nu mai aude strigătul poporului;
- 2) țara ajunge mai rău ca o colonie, cu toate bogățiile ajunse în proprietatea străinilor;
- 3) oamenii ajung să nu mai decidă (ei) în propria țară;
- 4) conducătorii țării nu numai că nu își mai fac datoria față de neam și de țară, dar chiar pun umărul (a) la destrămarea teritorială a țării lor și (b) la dezintegrarea propriului popor prin pierderea instinctului uman.

2. Pierderea instinctului uman

Pe zi ce trece se constată tot mai mult că respectul pentru înaintași nu mai există, iar indiferența față de trecut este tot mai mare.

Pe „omul modern” nu-l mai interesează trecutul, ci numai prezentul și viitorul spre bunăstarea materială, indiferent pe ce cale, pentru cei mai mulți.

Un asemenea mod de viață, taie rădăcinile poporului respectiv, îl face să-și uite trecutul, să își piardă instinctul uman.

Instinctul strămoșesc al unui asemenea popor se stinge tot mai mult în prezent. [2]

Un popor care și-a pierdut instinctul uman este un popor fără rădăcini, este un popor rătăcit, ai cărui cetățeni fie vor fi asimilați de alte popoare, fie vor ajunge apatrizi.

„Cei care și-au uitat strămoșii, nu merită ca, în lumea veșniciei, să fie alături nici de înaintașii lor și nici de urmașii lor.” (N. Grigorie Lăcrița)

Instinctul uman al străbunilor glorioși trebuie să fie o lumină pentru urmași, care nu trebuie să îi uite, numai că unii dintre urmașii actuali ajung în întuneric.

Sunt strămoși iluștrii, pentru care urmașii lor sunt o fală, și sunt și strămoși la fel de iluștrii, dar pentru care urmașii lor sunt o rușine.

Depinde de fiecare ceea ce vrea să fie, și pentru strămoșii și pentru urmașii săi.

Cum fiecare se poartă cu înaintașii săi, așa se vor purta și urmașii săi cu el, atât în vremelnica și trecătoarea viață pământeană, cât și după trecerea spre veșnicie.

Sunt adevăruri pe care le vedem în viața de azi:

1) cei care și-au uitat strămoșii, sunt și ei uitați de urmași lor;

2) cei care nu și-au uitat strămoșii, nu sunt nici ei uitați de urmași lor.

Gloria străbunilor este o lumină pentru urmașii care nu i-au uitat, numai că unii ajung în întuneric.

În această lume, tot mai viciată, tot mai mulți uită că una dintre marile responsabilități ale fiecăruia este și aceea de a fi atât un demn urmaș, cât și un bun strămoș, că șirul neamului trebuie să aibă continuitate.

Mai grav este faptul că tot mai mulți rămân, prin modul de viață pe care o duc, rămân ca „puncte ultime” al unor linii de generații ce se întrerupe și se pierde, se trece în uitare definitivă o dată cu pieirea lor.

Fiecare din aceste „puncte ultime” ale unor linii

Când are loc pierderea instinctului statal:

→ Continuare în pag. 38

POEZII din ciclul Onirice

Ion IANCU VALE

NESOMNUL DIN SOMN

Se trezea scaldat în sudoare
buiac și moale ca o curea udă,
voia sa sară din pat
și se lovea de perete
rănindu-și fața și fruntea,
sau se rostogolea pe podea
frângându-și câte o falangă.
Urla în el și în afara lui
sufocându-se și dârdâind
ca bolnav de lingoare,
căci îl alergau în somn câini și lupi,
îl urmăreau broaște râioase și
năpârci.
Rătăcea disperat prin case labirint
supraetajate, întunecoase, reci și
pustii,
cu ferestre ca găvanele ochilor
scurși,

se lupta cu torente măloase
neputând să atingă malul.
Își vărsa sămânța iubind femeii
pe care nu le văzuse niciodată,
ducea în cârcă leșuri de oameni
terminați de zile cu mâna lor
proprie
sau de mâna altora
sau că așa a vrut Atotțiitorul,
voia să fugă și să scape
dar picioarele refuzau să îl ajute.
Odată chiar Marele Chimuit
I s-a arătat și ia vorbit,
el uitând apoi totul
ca o pedeapsă probabil
că nu l-a înălțat
în cugetul lui vinovat și răzvrătit.

CULEGĂTORII CELEȘTI

Se făcea, în visul ei, că îi eram
alături
și că împreună cu alți oameni
mii și mii, și mii... de oameni,
levitam printre aștri, culegând
în coșulețe rotunde de răchită
pulbere stelară,

pentru a fi dusă pe Pământ
și transformată
în cărămizi strălucitoare,
asemenea unor lingouri de aur.
Oamenii, tăcuți și preocupați
roboteau, de zor, fără odihnă,
printre stelele arzând,
deoarece trebuia înălțată, de grabă,
o altă Biserică
căci cele durate până atunci
se năruiseră ca într-un funest joc de
popice.

*

Este dimineață, ea este obosită,
fără vlagă și transfigurată
iar eu, doar Poetul, o ascult cu atenție
și îi așez visul celest, în literă.

*

La televizor se comentează, iar și
iar,
ultimele atacuri ucigașe
ce tot bântuie de o vreme
bătrâna, trista, și răvășita Europă...

→ Continuare din pag. 37

(șiruri) de generații, ar trebui să fie conștient de faptul că, o dată cu pierderea legăturilor strămoșești, are loc și degenerarea poporului respectiv, până la dispariția sa.

Descendenții din aceste „puncte ultime” ar trebui să fie conștienți și de faptul că numai prin fiecare viața se eternizează prin în a lua în stăpânire viitorul prin descendenții săi.

3. Responsabilitatea noastră față de înaintași și față de urmași

„Cea mai mare responsabilitate a noastră este aceea de a fi buni strămoși.” (Jonas Edward Salk. In: Responsabilitate, Strămoși)

„Prin familie viața individului se eternizează. / Precum se cufunda în trecut prin strămoșii săi, așa ia în stăpânire viitorul prin descendenții săi.”

(Athanase Paul Doumer. In: Familie, Strămoși, Trecut, Viață, Viitor)

„Ne iubim strămoșii, ne iubim însă și strănepoții; nu uîntem numai punctul ultim al unei linii de generații ce se pierde în trecut ci și punctul de plecare al generațiilor ce vor veni la lumină; nu suntem numai strănepoții încărcăți de povara veacurilor, ci și strămoșii virtuali ai strănepoților

târzii; obligațiile față de viitor depășesc pe cele față de trecut.” (E. Lovinescu)

Celor care își uită înaintașii: „Cei ce uită de bunici și de părinți, / Sunt fără simțăminte omeneste,

Uitați vor fi de copii și de nepoți, / Și vor rupe legăturile strămoșești.” (N. Grigorie Lăcrița)

Celor care NU își uită urmașii: „Nici nu trece grija de bunici și de părinți, / Că-ncepe alta pentru copii și nepoți, / Și uite așa unii-n alții viețuim, / În unica viață pe care o trăim.” (N. Grigorie Lăcrița)

Viața demonstrează că „Cei care și-au uitat strămoșii, sunt și ei condamnați uitării de urmașii lor” și că „Așa cum îți tratezi înaintașii, la fel vei fi tratat de urmași.” (N. Grigorie Lăcrița)

Note:

1. A se vedea articolul „Piloții orbi”, de Mircea Eliade, existent pe mai multe Site-uri.

2. *Instinctul uman, sau simțul de conservare*, este un complex de reflexe înnăscute, necondiționate, proprii membrilor unui anumit popor, spre un anume comportament, care îi asigură dezvoltarea, alimentarea, reproducerea, apărarea.

Florea Turiac

POEME

Florea TURIAC

Prielnic anotimpul

Este vremea-n pragu-mi să vină-
ascultători
Plutind înspre lumină – eu să-i îmbuib
cu sori,
Cu grâu dansând pe fruntea întinderii de
lut –
De nu vii azi, vii mâine în templul
început.

Cu ochi țințiți a rugă cuvinte-n mine rup
Ca nimb de Căi Lactee să-ți înflorească-
n trup
Aici unde luceferi bat farmec pe surâs
Mustind cum și zăpada sub gheara unui
râs;

Prielnic anotimpul ce se răsfrânge-n
crini
Cum scutură pe țară petale de lumini
Simțindu-le sărutul cu rod prea plinii
saci
Când îi ascund sub liniști sângerătorii
maci

De vreme ce pe pragu-mi pășesc
ascultători
Pluțim înspre lumină – ei mă îmbuib cu
sori
Cu grâu dansând pe fruntea întinderii de
lut –
De nu vii azi, vii mâine în templul
început.

Con de lumină

Presară-mi cimbru mamă pe rana ce mă
doare,
Nu te uita la mine când sângele-n pereți
Ar vrea să înflorească – de vis – această
floare
A vârstei ce pulsează sub nobile peceti
În conul de lumină mai băntuiesc
hăitașii

Și îmi aduc aminte iar mamă că-ți sunt
fiu
Pe sânul cald al nopții se odihnesc
cosașii
Când cântă-n colțul lunii un huhurez
pusti

Presară-mi mamă cimbru că rana-i
vindecată
Și soarele surâde cleștarelor din mări
Știu că-ți e dor de mine de-aceea-n lume
cată:
Mă vei găsi petală acestui neam și țări

Trupul va bea lumina

Ce muzici intonează copilul blând din
mine
Păzind cuminte cerul unui perfect balans
Eu îi aduc cuvinte să-l hărăzesc spre
bine
Crescând în lanuri grâul cu viile în dans

Deschisă este calea celui ce se jertfește
Când în lumini de-amiază cresc înțelepți
bătrâni –
De sângele albastru mai pică-n solzi de
pește
Ne-noronăm cu timpul peste lumini
stăpâni

Noi știm că este vremea cântărilor înalte
Pulsând spre împlinirea acestei forme
rare –
Trupul va bea lumina descinsă dintre
alte
Ne-nchipuite vremuri bogate-n pâini și
sare

Când colindăm lumina

Ce liniște în coarda întinsă-a-
Înțelepciunii
Căci am uitat de veghea crescândă în
amurg

Cu buze tremurânde blând ne surâd
bătrânii
Când colindăm lumina cu pași de
demiurg

Simțim cum împlinirea în pleoape ne
adună
Cum galaxii de stele ne rătăcesc în talpă
–
Materia din frunze a cântec nou răsună
Și curge-n loc de sânge prin noi lumină
calpă

Va trebui amiaza s-o regăsim, în fine,
Când liniștea-și deșiră nervurile în noi
Tot mai aproape-i vârsta acestor țarmuri
line
Ce vor rodi lumina, ca norii – calme ploi

Cum înflorește nimbul

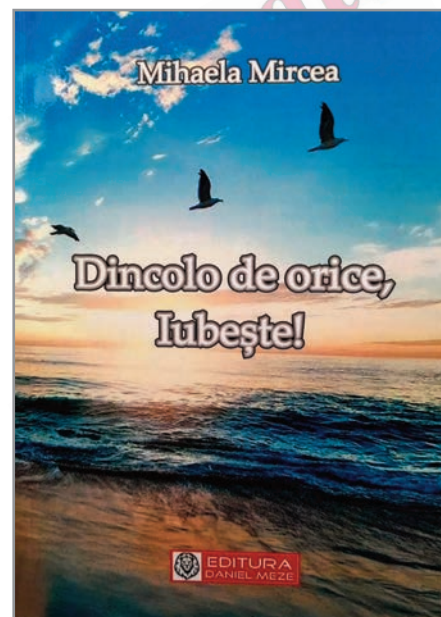
Cum scurgem adevăruri pe fragezile
limbi
Eternizând Cetatea ce începuturi naște
Cu ochii unei păsări prin viitor te plimbi
Când tot de-aceeași Țară același dor ne
paște

Cum înverzește brațul pe neînfrântul
trup
Întemeind mari veacuri, nebănuite,
vetrei
Sorbim lumina calmă cu-o lăcomie-lup
Când timpul-neodihnește sparge tăcerea
pietrei

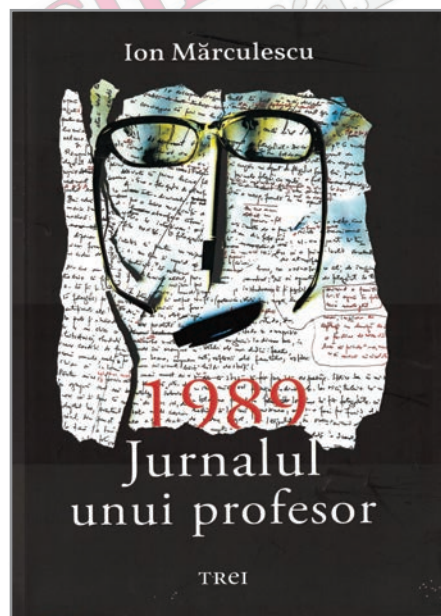
Cum înflorește nimbul pe arcuite frunți
Îngemănând lumina cu rădăcini afunde
Floarea de colț cum crește peste mărișorii
munți
Când în aceeași Țară același glas
răspunde

Climate literare

Cărți din biblioteca revistei Climate literare

Cogito

„Caracterul unui individ, iese cu adevărat în evidență, doar în situații limită.” Vale

Contact: Tel. 0722 702578 ; e-mail: ioniancuvale@yahoo.com ;
web site: <http://climate.literare.ro>

